

Slovenské ľudové balady

neznámy autor

Slovenské ľudové balady

neznámy autor

Digitalizátor: Viera Studeničová, Monika Kralovičová, Bohumil Kosa, Nina Dvorská, Katarína Tínesová, Slavomír Danko, Martin Droppa

Copyright © 2015 Zlatý fond denníka SME

Tento súbor podlieha licencií 'Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5 License'. Viac informácií na <http://zlatyfond.sme.sk/dokument/autorske-prava/>

Pôvodná publikácia

neznámy autor. *Slovenské ľudové balady*. Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry. Bratislava. 1956. 420. . Jiří. Horák. zozbieral balady a napísal štúdiu. . Andrej. Plávka. rediguje. . Ján. Ferenčík. šéfredaktor. . Dr. Jozef. Felix. zodpovedný redaktor. . Zlata. Maderová. technická redaktorka. . Jozef. Nižnanský. korigoval

OBSAH

Ohlasy dávných vekov 4

Išli hudci horou...
Hej, v Hriňovskej doline...
Vydala mamka, vydala dceru...
Kdeže si bola, Anička moja...
Išol Janičok v vohľady...
Juliana, strojná panna...

Ľud a feudálni páni 8

Išlo dievča po vodu...
Bola jedna panská lúčka...
Pojdeme my na lovy...
Bola jedna cestička...
Zomrem, mamko, zomrem...
Zvalo sa mesto Rakovci...
Medzi dvoma horami...
Bola jenna stará vdova...
Otec môj, otec môj...
Coky, coky, panské šteňa...
Tam hore, tam dolu...
Naša pani kňahne...
Naša pani kiahne...
Pásol Janko kravy...
Byla cesta šľapaná...
A tam hore v čiernej hore...
Janičko susedov koničky napájá...
Susedov Janičko koničky napájá...
Sobotienka ide...
Keď sa milý na vojnu brau...
Král na vojnu verbuje...
Bola jedna hrdlička...
Z tamtej strany Dunaja...
Medzi horami lipka zelena...
V žilinskom poli hrnčiarsky zámok...

Z tureckých čias	28
Rabovali Turci v tom zvolenskom zámku...	
Rabovali Turci až do Bielej hory...	
Tam za horou, za vysokou...	
Na Sabatke Turek býva...	
Sobotenka idze, čože mňa je po niéj...	
Išuo dzifča na trávu...	
Ten prešpurský mýtný...	
Piesne vojenské	34
Medzi dvoma vrchy...	
Hory, hory, čierne hory...	
Na tej lúce, na tej lúce zelenej...	
Na prievoze stála...	
Išlo dievča na jahody...	
Belehrad, Belehrad...	
Súčanskú dolinú chlapci maštrujú...	
Hore Mikušovci chodníček dláždený...	
Štyri kone na dvore...	
Keď sa milý do vojny bral...	
Vyletel vzák hore pod oblaky...	
V širom poli hruška stojí...	
Piesne zbojnícke	42
Jedže furman dolinom...	
Na Cvanglovom vršku...	
Nenazdau som saj a...	
Č osa stalo vnove v tej hore tamborskej...	
Zabili, zabili Demikáta Paľa...	
Č osa stalo vnove na Kobeliarove...	
Zabili, zabili dvoch chlapcov bez viny...	
Či esa to ovečky na tom grúne pasú?...	
Od Mikuláša v tom poli Horeže, len hore...	
Na tej pustej hore...	
Slúžilo dievča na fare...	
Z dávna i nedávna	49
Mala mamka, mala jedného synečka...	
Ide Kračún ide...	
Jak je to nebe vysoko...	
Kačička divoká letela z vysoka...	
Okolo Dunaja chodili šuhajá...	
Veje vetrik po doline...	
U susedov je švárny syn...	
Keď my cez hory pôjdeme...	
Čo sa stalo v Podolí...	
Šenkovala šenkárečka nové víno...	
Chodí Janko po potoce...	
Ukos dievča, ukos trávy...	
Čo to, milá, za lásku máš,...	
Išiel šuhaj spoza Lubča...	
Išla Kačenka na trávu...	
Čto to na mňa povedá...	
Co ty, Pavle Víno...	
Hen tam hore na kopci...	
Na tej hore vysokej...	
V hornom dolnom konci...	
Čo som ti urobila?...	
Keď som išiel cez ten hájik...	
Kedz Jasnko do vojny išiel...	
Keď som išiel cez jeden les...	
Pani mámo, kde je vaša dcera?...	
Káčer na doline...	

Dobšiná, Dobšiná, pekne vystavaná...
Jeli, jeli tré pánové...
Páslo dievča pávy...
Pod hájičkom, pod zeleným...
Pod hájičkom pod zeleným...
Búvaj, búvaj, synček môj...
Č osa stalo vnove v tom Bendovom dvore...
Stala sa v Tisovci, stala sa novina...
Slniečko sa níži...
V širom poli rakyta...
Žeň sa, šuhaj, žeň sa...
Ej, umřela mi žena...
Sedí straka na kope...
Preneščasné boli hody sokolovské...
V Borovci na konci...
Brodí Janík kone v tej dunajskej vode...
Myjava, Myjava, si tak boľavá...
Na Považskej doline veľká hubočina...
Co sa stalo nové v richtárovom dvore...
Č osa stalo nové v tom zemianskom dvore...
Došli mi noviny z kláštornej doliny...
Sedzela Mariška na medzi...
Vyletela holubička...
Č osa stalo nové v susedeje dvore...
Č osa stalo nové v susedovom dvore...
Hej, v širom poli je jedlička...
Pod kostolom na tom vršku...
Oliva, oliva, lísteček zelený...
V tom Uhrovskom poli...
Bili sa hájníci...
Ej, topoľ, topoľ...
Pásol Jako dva volky...
Keď som išieu cez ten háj...
Hej, sponiže Budína...
V dlhopolskej rubanine...
Okolo Trnavy chodníček krvavý...
U susedov za dverami...
Co sa stalo vnovje pod cáhnofskú fárú...
Zabili Janička na holi...
V mikulášskej kompánii...
Na zelenej pažiti...
Plače dievča na doline...
Zot'ali brezu, už ju vezú...
Vyndiže služebník...

Ohlasy dávných vekov

1

[: Išli hudci horou, :]
[: horou javorovou. :]

Našli drevo krásno
na husličky hlasnô.

„Iba ho zotnime,
a sebou vezmíme.“

Prvý raz zaťali,
íverčok vytáli.

Druhý raz zaťali,
do krvi preťali.

Tretí raz zaťali,
taký hlas počuli:

„Neni som ja drevo,
drevo javorovô,

ale som ja dievča
z mesta richtárovo.

Na vodu som išla,
neskoro som prišla.

Mamka ma zakliala,
by kameň ostala,

kameňom meravým,
drevom javorovým.

Kupa skamenela
meravým kameňom,

ja som zdrevenela
zeleným javorom.

Tak vy, hudci, chod'te
pred mej mamky vráta

a tak jej zahrajte,
žiaľu jej dodajte.

Toto sú husličky
z tej vašej Aničky.

Toto je podstavka,
vašej dcérky hlávka.

Toto sú strunočky,
jej zlaté vlásočky.

Toto je sláčičok
z jej bielych ručičôk.

Toto sú količky,
jej biele prstôčky.“

Keď matka slyšala,
ku oknu bežala.

„Ach, vy hudci smutní,
chod'teže preč, chod'te.

Chod'teže preč, chod'te,
a žiaľ mi nerobte,

však ho ja dosti mám,
že Aničky nemám.“

2

Hej, v Hriňovskej doline
srnka vodu pije,
šuhaj na ňu mieri, hore háj,
že si ju zastrelí, naozaj.

„Hej, nemieraj, nestriel'aj,
neni som ja srnka,
ale som panna, hore háj,
zakliata panenka, naozaj.

Hej, zakliala ma mati,
za pondielka rána,
že som nechcela ísť, hore háj,
za pána horára, naozaj.“

Hej, horári, horári,
zle horárujete,
pod každou jedličkou, hore háj,
diovča milujete, naozaj.

3

Vydala mamka, vydala dcéru
do cudzej krajiny;
zakázala jej, prikázala jej,
aby neprišla k nej

za sedem rôčkov, za sedem týždňov
aj za sedem hodín.
„Jaj, mamko moja, to je zaveľa,
ja vám to nezdržím.

Ja sa urobím vtáčkom jarabým
a ja k vám priletím
a do zhradky sadnem na hriadky,
na bielu ľaliju.

Keď ona vyschne, keď ona vyschne,
ved ju ja polejem,
ani rukami, ani kupami,
len môjmi slzami.

Keď ma budete, mamičko moja,
dolu z nej zháňati,
tak vám ja budem v mojej žalosti
odpovedati:

„Ej, dobre vám je, mamičko moja,
medzi tou svojinou,
ale mne beda, beda, prebeda,
medzi tou cudzinou.““

4

„Kdeže si bola,
Anička moja?“
„Na svadbe, na svadbe,
na svadbe, na svadbe,
mamička moja!“

„Čo ti ješ' dali,
Anička moja?“
„Tri rybky bez soli,
hlavička ma bolí,
mamička moja!“

„Čo ti piť dali,
Anička moja?“
„Červené vínečko,
bolí ma srdiečko,
mamička moja!“

„Kde ti popravím,
Anička moja?“
„V kostole na chóre,
pri bielom oltári,
mamička moja!“

„Čo ti popravím,
Anička moja?“
„Bielenú plachtičku,
jedlovú daštičku,
mamička moja!“

„Čím ťa prikryjem,
Anička moja?“
„Bielenou plachtičkou,
jedlovou daštičkou,
mamička moja!“

„Jako ma naháš,
Anička moja?“
„Dost' ťažko, ťažičko,
boli ma srdiečko,
mamička moja!“

„Jako ma naháš,
milá milená?“
„Dost' ťažko, prevelmi,
frajer môj uprimný,
dušička moja.“

5

Išol Janičok (v) vohľedy
bez matrinej porady.

Mati se toho dooznala,
po čiernej hore behala,

čierno korenia kopala,
v červenom vínci varila.

„Otváraj, mamo, nový dvor,
veziem nevestu na výbor.“

Ej, s jednou rukou otvára,
a s druhou rukou piť dáva.

„Piže, Hanička, to víno,
nepila si ho jakživo!“

„Čo by to bolo za víno,
bych ho nepila jakživo?“

Pi ty, Janičku, pi teraz,
já sa napijem druhý raz.“

Jak Janíček raz napil,
priam si srdéčko oblapil.

Haničku viedli na úvod,
Janíčka nesú do chyžov,

Haničku vedú z úvodu,
Janíčka kladú do hrobu.

6

[: Juliana, strojná panna, :]
[: na potoku šaty prala. :]

Tu prišli k nej dva huláni,
„Juliana, pod' ty s nami.“

„Ja bych s vami rada jela,
keby len skrz brata smela.“

„Brata môžeš otráviť,
a ty môžeš s nami íť.“

„Jako bych to urobila,
keď som sa to neučila.“

„Chod' do hája zeleného,
najdi hada jedlivého,

rozsekaj ho na tri kusy,
podávaj ho na tri misy.“

Už bratříček z hája ide,
maľované drevo nese.

„Pod', bratříčku, k snídaničku,
máš pripravenú rybičku.“

„Čože je to za snídání,
keď už na tri míle voní.

Čože je to za rybička,
nemá hlavy ani líčka.“

„Hlavičku som odrezala
a von oknom vyhodila.“

Keď z tej prvej misky zedel,
hneď na jedno líčko zbledel.

Keď z tej druhej misky zedel,
hneď na druhé líčko zbledel.

Keď z tej tretej misky zedel,
hneď aj mrtvý na zem padel.

„Hej, vy páni, veľkí páni,
už ja môžem jeti s vami.“

„Keď si brata otráвила,
aj nám bys' tak urobila.“

„Ach, bože môj, biela ruža,
nemám brata, ani muža.

Brata som si otráвила,
muža som si nedostala.“

Švarné panny s venci idú,
Julianu mrtvú vezú.

L'ud a feudálni páni

7

Išlo dievča pre vodu
cez zemanskú zahradu.

[: Prišiel pán,
zabil džbán,
aha, mhm, zabil džbán. :]

„Ticho, dievča, neplač ty,
škoda sa ti zaplatí:
Za ten džbán
toliar dám,
aha, mhm, toliar dám.“

Dievča toliar nechcelo,
len za džbánom želelo:
„Ked' si pán,
zaplať džbán,
aha, mhm, zaplať džbán.“

„Neplač, dievča, neplač ty,
za džbán sa ti zaplatí:
Za ten džbán
hintov dám,
aha, mhm, hintov dám.“

Dievča hintov nechcelo,
len za džbánom želelo:
„Ked' si pán,
zaplať džbán,
aha, mhm, zaplať džbán.“

„Neplač, dievča, neplač ty,
za džbán sa ti zaplatí:
Za ten džbán
kaštieľ dám,
aha, mhm, kaštieľ dám.“

Dievča kaštieľ nechcelo,
len za džbánom želelo:
„Ked' si pán,
zaplať džbán,
aha, mhm, zaplať džbán.“

„Neplač, dievča, neplač ty,
za džbán sa ti zaplatí:
Za ten džbán
seba dám,
aha, mhm, seba dám.“

„Chvála bohu na nebi,
dostal sa mi pán mladý:
Za ten džbán
pána mám,
aha, mhm, pána mám!“

8

Bola jedna panská lúčka,
no len no,
žalo na nej švárno dievča,
ej, no len ďalej, no len no.

Pán sa na ňu z okna díva,
no len no,
od ľúbosti až omdlieva,
ej, no len ďalej, no len no.

„Širuj, kočiš, širuj kone,
no len no,
pôjdeme na poluvanie,
ej, no len ďalej, no len no.

Vypolujeme zvieratko,
no len no,
v šestnástom roku dievčatko,
ej, no len ďalej, no len no.

Daj bôh štestia trávu žati,
no len no!“
Vedelo mu ďakovati,
ej, no len ďalej, no len no.

Dávalo mu srp, plachtičku,
no len no,
za tú zelenú trávičku,
ej, no len ďalej, no len no.

„Nechcem ti ja srp, plachtičku,
no len no,
len mi podaj pravú rúčku,
ej, no len ďalej, no len no.“

Pravú rúčku mu podala,
no len no,
a žalostne zaplakala —
ej, no len ďalej, no len no.

„Ani som sa nenazdala,
no len no,
že by pána muža mala,
ej, no len ďalej, no len no.“

„A ja som sa tiež nenazdal,
no len no,
že by ženu sedliačku mal,
ej, no len ďalej, no len no.“

9

Pojdeme my na lovy, na lovy,
tovarišu môj!
Na lovičky, na lovy,
pod ten hájik zelený,
tovarišu môj!

Beží zajac po poli, po poli,
tovarišu môj!
Pusti chrta po vôle,
ať zajaca dohoní,
tovarišu môj!

Beží srna po poli, po poli,
tovarišu môj!
Pusti chrta po vôle,
ať tu srnu dohoní,
tovarišu môj!

Beží sobol po poli, po poli,
tovarišu môj!
Pusti chrta po vôle,
ať sobola dohoní,
tovarišu môj!

Beží panna po poli, po poli,
tovarišu môj!

Pusti chrta po vôle,
ať tu pannu dohoní,
tovarišu môj!

Už sme všetko zlovili, zlovili,
tovarišu môj!
I zajaca, i srnu,
i sobola i pannu,
tovarišu môj!

Podmeže sa deliti, deliti,
tovarišu môj!
Tebe zajac i srna,
a mne sobol i panna,
tovarišu môj!

Ač sa ti krivda deje, da deje,
tovarišu môj!
Tebe všecká zverina,
a mne švárna devčína,
tovarišu môj!

10

Bola jedna cestička,
malá, neveliká,
išla po nej devečka,
švárna, černoooká.

Postretol ju vývoda
na vranom koníčku:

„Kam ty, devečka, ideš?“
„Na službu, službičku.“

„Pod', devenko, slúžití,
budem ti platiti.“

„A ty, mladý vývoda,
čo mi za službu dáš?“

„Mám stádo kráv na dvore,
truhlu šiat v komore.“

Hned' do dvora bežala,
vo dvore nič neni,

len trávička zelená,
aj to neskosená.

Do komory bežala,
v komore nič neni,

iba loža vystlaná,
vývoda v nej leží.

„Pod', devenko, do lože,
ináč byť nemôže!“

„Počkaj, mladý vývoda,
nach sviečku vyhasím.“

Sviečku vyhasila,
oknom vyskočila.

Hned' ona bežala
k hájku zelenému.

„Oj, hájičku zelený,
čos' taký veselý?“

„Len sa ty nečuduj
mojej veselosti,

len sa ty počuduj
tej svojej chytrosti:
Žes' vývodu sklamala,
venkas' mu nedala,
venka zeleného,
prstienka zlatého.“

11

„Zomrem, mamko, zomrem pre pastyrče dzivče!“
„Neumiraj, synu, našo vono budze,
našo vono budze, kedz boh dopomože.

Dame sebe, dame koscil vybudovac,
budu do neho dzivky chodzic, dzivky i parobci.“

Dzivky i parobci, nadobni gdovci,
a pastyrče dzivče do ňoho neprišlo.

„Zomrem, mamko, zomrem, pre pastyrče dzivče!“
„Neumiraj, synu, našo vono budze,
našo vono budze, kedz boh dopomože!

Dame sebe, dame moscik vymurovac,
budu po ňom dzivky chodzic, dzivky i parobci.“

Dzivky i parobci, nadobni gdovci,
a pastyrče dzivče do ňoho neprišlo.

„Zomrem, mamko, zomrem, pre pastyrče dzivče!“
„Neumiraj, synu, našo vono budze,
našo vono budze, kedz boh dopomože!

Dame sebe, dame karčmu vymurovac,
budu do nej dzivky chodzic, dzivky i parobci.“

Dzivky i parobci, nadobni gdovci,
a pastyrče dzivče do ňoho neprišlo.

„Hraju v karčme, hraju, ja gu nim nepujdu,
frajira tam nemam, tancovac nebudu.

Muj frajir maľučky šče za pecom stojí,
šče še toho ročku na tanec nestroji.“

A pastyrče dzivče na vodičku išlo,
na vodičku išlo z dvoma gargalkami.

Ej, komu to, komu tak prekrašne dzvonja?
Ej, tomuto, tomu kraľoj budzinskomu.

Gargalky trucilo, ta tam pobehnulo,
ta tam pobehnulo, celo opatrelo.

„Co to, bože, co to za umarty celo,
očka mu še šmeju, lička rumeneju?“

A vun še i schopiu, za bočky ju chopiu:
„Tu ši, ptačku, tu ši, davno ja ce lapam!“

12

Zvalo sa mesto Rakovci,
v nem prebývali kuruci.

Tam mal jedon kováč dcéru,
krajšú, nežli král královnu.

Sám král sa zalúbil do nej
a hľadal si cestu ku nej,

ale darmo chodil dlúho,
odpírala ona tuho.

Kopala baba zahradu,
prišol král k nej na poradu.

„Ej, babo, babo, daj radu,
jak by som sklamal tu pannu!“
„Obleč si šaty panenské
a črievičky karmažínské,
a jdi od domu do domu,
až ku kováčovi tomu,
a tam zaklopaj na vráta,
otvorí ti sám pán tata.“
„Kdo to klope, kdo to tluká?
Mal dosť času vo dne dnuká!“
„Já som kramárka z Opavy,
idem na jarmok do Prahy,
továr som si už poslala
a sama som tu zostala.
Prosím, milý hospodári,
aby ste mi nocleh dali,
lahnem si bárs na lavičku
a prikryjem sa sukničkú.“
Keď už bolo ku večeru,
volá kováč svoju dcéru:
„Anička, choď postel postlať,
tá pani bude s tebou spať.“
„Ach, pán otec môj premilý,
tá pani sa mi nelíbí,
ani som to neslýchala,
aby pani s pannou spala!“
„Choď len, Anička, choď zbystra
však je to pani bárs čistá.“
Keď už bolo o pulnoci,
volala otca k pomoci.
„Ticho, Aničko, nekrič ty,
a však nás nikdo neslyší.“
A keď bolo rozvidneno,
bolo po meste vraveno,
že Anička už nie panna,
že s uherským kráľom spala.
A keď už bolo po roce,
nosila Janka na ruce,
a keď si ho kolísala,
takto nad ním spievala:
„Ej, čučaj, belaj, synu môj,
kráľ Matáš je otec tvoj!“

13

Medzi dvoma horami
chyžka murovaná,
[: v jednej býva Šimo kráľ :]
a v druhej Zuzana.
A keď začal Šimo kráľ
ku Zuzane chodiť,
trikrát chyžku obišiel,
kým Zuzanu našiel.

Iba jeden oblôčok,
kde Zuzana spala:
„Či spíš, milá, či čuješ?“
Dvere neotvára.

„Nespím, nespím, nečujem,
dvere neotváram:
Bohdaj si ty, Šimo kráľ,
pravú nôžku zlámal!“

Ned'aleko odišiel
na vranom koníku,
vraný kôň sa mu potkol,
zlámal pravú nôžku.

Ej, pravda je, pravda je,
čo milá zakľaje,
každému sa zle vodí,
čo po nociach chodí.

14

[: Bola jenna stará vdova :]
[: od samého pána boha. :]

Mala ona osem synôv
a devátá Katerina.

Nemohla jej doma chovac,
musila hu na službu dac.

Na službu dac do majéra,
do ercegového dvora.

„Ach, mamičko, mamko moja,
nedávaj ma do majéra.

Tam sú ľudzä všelijakí,
aj chudobní, aj bohatí.

Tam ma každý lúbic budze,
a mňa, mamko, hanba budze.“

Nevystalo ani (v) roce,
stali reči po Kačence,

že je ona samodruhá
od ercegového syna.

Katerinka kravy dojí,
mladý erceg pri nej stojí.

„Mladý erceg, ej, mladý pán,
na kerého povedac mám?“

„Na keho bys' na iného,
na ercega na mladého.“

Mladý erceg do vojny šiel,
Katerinku tak odešiel.

Ercegová stará maci
dala slúžku zavolaci,
dala sa jej vyzviedaci:

„Katerinka, slúžka moja,
od keho si samodruhá?“

„Od keho bych od iného,
od ercega od mladého.“

Ercegová stará maci
dala katóv zavolaci.

Dala slúžce hlavu scaci,
za Dunajček pochovací.
Šeci páni z vojny idú,
každý svojej dary nesú.
Mladý erceg kolíbečku,
čo sa úfal dievčatečku.
„Mój koníček sivovraný,
čos' tak smutný, neveselý?
Či ci čaží zbroja moja,
či šablenka ocelová?“
„Nečaží ma zbroja moja,
ani šabla ocelová.
Len mi čaží kolíbečka,
kedz nebudze dievčatečka.“
A kedz prišli na kraj dvora,
na Katerinku zavolá:
„Katerinko, srdco moje,
poj mi zložic zbroje moje!“
Vybehla to jeho maci
jeho zbroje poskladaci.
„Ach, mamička, mamka moja,
dze je moja Katerina?“
„Išla ona do pivnice,
na vínečko do sklenice.“
„Ach, mamička, mamka moja,
dze je moja Katerina?“
„Išla ona do kuchyne,
dze sú šetky slúžky iné.“
„Katerinka, srdco moje,
poj mi zložic zbroje moje!“
„Čo ca budzem telo šálic,
dala som hu katom zabíc.
Dola som jej hlavu scaci,
za Dunajček pochovací.“
Mladý erceg ništ nemeškal,
len do ruky dva nože zal.
Jenným nožom jamu kopal,
druhým sebe do srdca tkal.
Nech tu leží celo s celom,
aj tri duše z milým bohom.

14 a

„Otec môj, otec môj,
smutny sa mi sen zdau:
Popred moje oči
sivy holub lietau!“
„Synu môj, synu môj,
máš dade frajerku,
lebo ti je chora,
lebo ti zomrela!“
Von na to nemeškau,
do maštali bežau:

„Stavaj kočiš hore,
osedlaj dva kone!“

Podo mňa čierneho,
pod tebia siveho,
a tak my pojdeme
do poľa šireho.“

A jak oni prišli
na helpianske vršky,
začali vydzvaňať
tie helpianske dzvony.

Oni sa nazdali,
že to na poludňa,
a to vydzvaňali
milej na rozlučňa.

A jak von tam prišou,
zaklopau na vrata,
išla mu otvoriť
jeho stara svokra.

„Synu môj, synu môj,
jak ťa privitať mam,
keď ja už pre tebia
viacej dcery nemam.“

„Povedzte mi, manko,
čo ste jej spravili,
či ste moju milu,
frajerku uprimnu,
z dačim otrovili?“

„Chod'že ty, synu môj,
do našej pivnici,
tam vinečko točí
do malej sklenici.“

A jak von tam prišou,
von ju tam nenašou.
„Povedzte mi pravdu,
de ja milu najdu?“

„Chod'že ty, synu môj,
do našej zahradky,
tam pierečko vije,
aj tebe uvije.“

A jak von tam prišou,
von ju tam nenašou.
„Povedzte mi pravdu,
de ja milu najdu?“

„Chod'že ty, synu môj,
do našho cintora,
tam ti ona leží
v budke za dveriami!“

Von zo sebou nebrau
len dva veľké nože,
z jedným jamu kopau,
druhým do srdca prau.

15

„Coky, coky, panské šteňa,
neštekaj mi do frajera.“

„Pusť ma, milá, pusť ma dnuka,
nech to šteňa tak nešteká.

Házau som mu z vačku kôrky,
by ma pustiu do komôrky,
do komôrky do bielenej,
k mojej milej premilenej.“

„Ticho brinkaj ostrôžkami,
pod našimi obločkami,
lebo otec čujno spáva,
na frajerov pozor dáva.“

Otec to predca uslyšau,
na svojích synov zavolau:
„Synové, hej! vstaňte hore,
najdete švagra v komore.“

Hore vstali, nemeškali,
šabličky si z klinov brali,
vešli oni do komory,
tak Janička privítali:

„Vitaj, vitaj, švagre milý,
nepôjdeš ty odtiaľ živý.“
Šabličky z pošvy vytiahli,
na kusy ho rozsekali.

Kadekoľvek tá krev sikla,
všade ružička vykvitla.
Keď to Anka uvidela,
hneď od žalosti zamdlela:

„Tato ruža z mojho muža,
tého kvietky moje dietky!“
Dost ju bratové krísili,
ale ju neprebudili.

16

Tam hore, tam dolu,
tam hore daleko,
ľubili še dvoje
zo serdca hluboko.

Ta nesčasná matka
tak jim zavidzela,
Janička Žltývlas
zamurovac dala.

„Muľare, muľare,
pytam vas preboha,
spravcež' mi okenko
do mileho dvora.“

Ešče te muľare
nedomurovali,
už teho Janička
na mare klasc mali.

Slyšela Hanička
perše dzvony dzvonic:
„Puscež' me, mamičko,
bo me hlava boli.“

Slyšela Hanička
druhe dzvony dzvonic:
„Puscež' me, mamičko,
bo me hlava boli.“

Slyšela Hanička
trece dzvony dzvonic:
„Puscež' me, mamičko,

bo me serdco boli.“

Ona ju puscila,
na cinter bežala,
a na Janičkovi
vyrosla dulija.

A na Janičkovi
vyrosla dulija,
a na tej Haničke
drobna rozmarija.

„A vy šicke ľudze,
chtere tu stojice,
kejc še dvoje schodza,
pobrac še jim dajce.

Ja nesčesna matka
tak jim zavidzela,
dve duše zmarnila,
sama skamenela.“

17

Naša pani kňahne
po palote tiahne,
[: piesenku si spieva,
slzami zalieva.:]

„Bože môj, bože môj,
čo som urobila,
za teba, suchý býl,
ružu som pustila.

Keby bola išla
za Dunaj za kráľa,
za Dunaj za kráľa,
za Nemca cisára,

bola by videla,
jak to more hrá,
jak to more hrá,
jak ten Dunaj splýva!“

Ej, nik to nepočul,
len jedno pachole,
len jedno pachole,
čo kone varuje.

„Pane môj, pane môj!
dač by vám povedal,
dač by vám povedal,
keby som sa nebál!“

„Neboj sa, pachole,
vezmem ťa za svoje,
zastanem za teba
jako sám za seba.“

„Naša pani kňahne
po palote tiahne,
piesenku si spieva,
slzami zalieva.

„Bože môj, bože môj,
čo som urobila,
za teba, suchý býl,
ružu som pustila.

Keby bola išla
za Dunaj za kráľa,

za Dunaj za kráľa,
 za Nemca cisára,
 bola by videla,
 jak to more hrá,
 jak to more hrá,
 jak ten Dunaj splýva!““

„Pani moja, pani,
 obliekaj si šaty,
 čo sa budú rovnať
 slnku i mesiaci.

Pôjdeme sa dívať,
 jak to more hrá,
 jak to more hrá,
 jak ten Dunaj splýva.“

Prvý raz plovnuľa,
 na brehu stanula:
 „Pane môj, pane môj,
 či som tvojou kňahňou?“

„Mojou kňahňou budeš,
 keď druhý raz prejdeš.“

Druhý raz plovnuľa,
 na brehu stanula.

„Pane môj, pane môj,
 či som tvojou kňahňou?“

„Mojou kňahňou budeš,
 keď tretí raz prejdeš.“

Tretí raz plovnuľa,
 na sredu tonula:
 „Pane môj, pane môj,
 či som tvojou kňahňou!“

„Rybári, rybári,
 lapajte mi rybu,
 lapajte mi rybu,
 môjmu srdcu líbu.“

Prvý raz potiahnul,
 veniec z nej vytiahnul:
 „Ach, i to z tej ryby
 môjmu srdcu líby.“

Druhý raz potiahnul,
 rúbok z nej vytiahnul:
 „Ach, i to z tej ryby
 môjmu srdcu líby.“

Tretí raz potiahnul,
 celú ju vytiahnul:
 „Ach, to je tá ryba,
 môjmu srdcu líba.“

17 a

Naša pani kiahne
 po palate tiahne,
 pieseňku si spieva,
 slzami polieva:

„Avi jaj, bože moj,
 čo som urobila,
 pre jeden suchý byl
 ružu som pustila.

Mohla som sa vydať

za Dunaj za krale,
za Dunaj za krale,
za Nemca tisare.

Bola by videla,
jak to more ihra,
jak to more ihra
a ten Dunaj spieva.“

Nikto to nepočul,
len jedno pachole,
len jedno pachole,
čo kone pucuje.

„Pane moj, pane moj,
volač by povedal,
volač by povedal,
keby som sa nebal!“

„Neboj sa, pachole,
vezmem ťa za svoje,
zastaniem za tebou
ako sam za sebou!“

„Tvoja pani kiahne
po palate tiahne,
pieseňku si spieva,
slzami polieva:

„Avi jaj, bože moj,
čo som urobila,
pre jeden suchy byl
ružu som pustila.

Mohla som sa vydat
za Dunaj za krale,
za Dunaj za krale,
za Nemca tisare.

Bola by videla,
jak to more ihra,
jak to more ihra
a ten Dunaj spieva.“

„Oblekaj si, milá,
oblekaj si šaty,
čo sa budú rovnat
slnku i mesiaci.

Slnku i mesiaci
i drobným hviezdíčkam,
i drobným hviezdíčkam,
tým morským rybičkám.

Vtedy ty, má milá,
mojou ženkou budeš,
ale keď tri raze
ten Dunaj preplaveš!“

Prvý raz plavala,
na breh priplavala:
„Pane moj, pane moj,
či som tvoja milá?

„Vtedy ty, má milá,
mojou ženkou budeš,
keď ešte druhý raz
ten Dunaj preplaveš!“

Druhý raz plavala,

na breh priplavala:
„Pane moj, pane moj,
či som tvoja milá?“

„Vtedy ty, má milá,
mojou ženkou budeš,
keď ešte tretí raz
ten Dunaj preplaveš!“

Tretí raz plavala,
naprosred zastala:
„Pane moj, pane moj,
nie som tvoja milá!“

„Rybari, rybari,
zastavajte siete,
moja pani kiahne
dolu vodou tiahne.“

Prvý raz zatiahli,
sukničku vytiahli,
druhý raz zatiahli,
celu ju vytiahli.

Ta ju pochovali
do dvora ku studni,
ku nej vybijany
chodník dukatami.

18

Pásol Janko kravy
a Anička pávy:
Janičkova krava
zašľapala páva,
páva najmladšieho,
pera najdrahšieho.

Anna nemeškala,
panež žalovala:
[: „Pani naša mladá,
škoda sa nám stala :]

Janičkova krava
zašľapala páva,
páva najmladšieho,
pera najdrahšieho!“

Pani nemeškala,
kľúče zhľadávala,
kľúče zhľadávala,
temníc otvárala.

Janka do temnice,
Annu do svetlice.
„Anička, sestrička,
nezabývaj na mňa!“

Sedem rokov šila,
čo sa neobzrela:
na ten ôsmy rôček
sníval sa jej sníček.

Sníval sa jej sníček,
že umrel bratříček:
ona nemeškala,
kľúče zhľadávala.

Kľúče zhľadávala,
temníc otvárala:

„Janíčko, bratříčko,
živý si mi, živý?“

„Živý som ja, živý,
napoly som hnílý,
moje biele ruky
zaťáhli pavúky.

Moje biele nohy
po kolená (v) hnoji,
z mojich čiernych očí
ščúri vyzirajú,
z mojich čiernych vlasov
myši hniezda majú.“

„Janíčko, bratříčko,
z čoho si bol živý?“
„Myš niesla jablčko,
stratila zrnečko.

A z toho zrnečka
zrostla jablonečka,
a na tej jablonke
tri pekné jabĺčka:
z toho som bol živý,
Anička sestrička.“

19

Byla cesta šľapaná
ze zámku do mlyna.
Do tú cestu šľapával,
ten mlynárku miloval.

Šľapával ju Janíček,
jeho vraný koníček,
šľapala ju dokola,
jeho zlatá podkova.

Tluče Janek na dvere,
mlynárka mu otvára.
Mlynár sedí v mlynici,
mele on si pšenici.

Jak to mlynár uslyšal,
hneď svú šablenku vzal,
a švarnému Janošku
hlavičku preč odfľak.

Šla mlynárka pro vodu,
pro vodu studenú.
Našla ona tam hlavu,
tú hlavičku zranenú.

„Och, hlavičko zranená,
de je tvoje telo?“
„U mlynára v mlynici
na tej bielej lavici.“

20

A tam hore, v čiernej hore,
švarné dievča trávu bere.
„Čto ci kázal trávu braci,
ty tu mosíš zahynúci.“

„Mala-li bych zahynúci,
račej ja bujem volaci.“
„Volaj, volaj, bars cisíckrát,
neočuje ca ani vták.“

Kej prvý raz zavolala,
čierna hora zahučala.
Kej druhý raz zavolala,
bratra svého privolala.

Kej to mlaččí brat uslyšal,
hnedz to bratom povedac šial:
„Bracia, bracia, zle je s nami,
volá sestra z čiernej hory.“

Bratříčkovia nemeškali,
za sestričku ponáhlali,
postretli tam jágernička,
žalostného mládzenečka.

„Vitaj, vitaj, jágerničku,
dzes' pokrvavel ručičku?“
„Zabil som ja holubičku,
čo sedzela v mém srdečku.“

21

Janíčko susedóv
[: koničky napájá, :]
Aničku namlúvá.

„Pójdeš ty, Anička,
pójdeš ty ver' za mna,
ved tebe nebude
krivda u mna žianna.“

„Nepójdem, Janíčko,
nepójdem za teba,
lebo mi nebude
sukénka hotová.“

„Kúpim ti, Anička,
dve sukne červené,
dve sukne červené
zásterky zelené.“

Vyviédol Aničku
na skalu vysokú,
na skalu vysokú,
nad jamu hlbokú.

Janíčko vyviédol,
Anička zhodila,
zo skaly vysokéj
do jamy hlbokéj.

„Zmárnil si ich, zmárnil,
za tri roky sedem,
aj ty môžeš ležát
medzi nima jeden.“

21 a

[: Susedóv Janíčko :]
[: koničky napája, :]

susedovu Hanku
sebe nahovára.

„Susedova Hanka,
išla-li bys' za mna?“

„Já za teba pójdzem,
jak ty mne dáš ušic

dve sukne zelené
z živótkom červené,

spínallá striéberné.“
„Už hích máš hotové,
dve sukne zelené,
z životkom červené,
spínallá striéberné.“

Ona sa spínala,
ona sa nemóhla.

Ona ho volala,
keb' jej išól pomósc,
rada b' sa zepnúla.

On jėj i pomáhal,
a on jėj pomáhal,

ona ho trčila,
padol do Dunaja.

„Mój koníček vraný,
odkáž méj maceri,

že sa budem ženíc
na tichém Dunaji.

Na Dunaji pena,
to je moja žena.

V Dunaji rybičky,
to sú mé družičky.

Na Dunaji húžva,
to budze mój družba.

V Dunajku hnílý klát,
to je mój starý svat.

Tá veža vysoká,
to je má široká.“

22

Sobotenka ide,
čože ma je po niej,
[: cesta zarúbaná
k frajerence mojej. :]

Nenie zarúbaná,
jako je zatatá,
už je má frajjerka
u Turkov zajatá.

V tom englickém poli
hostineček nový,
donho sa schádzajú
tié englickí pány.

Ket sa poschádzali,
na karty sa hrali,
na karty sa hrali,
na vínko si dali.

„Šenkárička milá,
nalej holbu vína,
jak nám nenaleješ,
naleje nám iná.“

Šenkárka nalála,
poselkyna nesla,
od zlata, od striebra
ruka sa jej trásla.

„Šenkárička milá,

tvá (l)i je to céra,
tvá (l)i je to céra,
či len poselkyna?“

Nenie to céra má,
ale poselkyna,
ja som ju kúpila
za dve holby vína.

Za dve holby vína,
za porciu sena,
pravda ce, pánové,
že je zaplacená.“

„Šenkárička milá,
dovol nám s nú spaci,
veru c' nelutujem
tri sta zlatých daci.“

Šenkárka lakomá
poscielku hned stlala,
a jej poselkyna
žalostne plakala.

„Nenie som, pánové,
nenie som ja taká,
nenie som ja taká,
abych s vami spala,
ved som ja céruška
englického kráľa.“

„To si ty, sestričko,
čo ta tolko hladám,
čo ja sedem rokov
s kona nezechádzam.“

23

[: Keď sa milý na vojnu brau,
svojej milej tak zahanau: :]
[: sedem rokov by čakala,
a žeby sa nevydala. :]

Sedem rokov už minulo,
dievča na zelinu išlo,
nevidelo tam iného,
len vojačka jediného.

Vojak sa jej začne ptati,
či sa bude vydávať.
„Ja sa vydávať nebudem,
ja milého čakať budem.“

„Tvoj milý sa už oženiť,
ja som na jeho svatbe bou.
Čo mu vinšuješ, Anička,
červená, biela ružička?“

„Vinšujem mu telko šťastí,
kelko je na hore listí,
vinšujem mu telko zdraví,
kelko je na zemi trávy.“

Zradovau sa a zasmiau sa,
zlatý prsteň zablyskou sa!
Po prsteni ho poznala,
preradostne zaplakala.

24

Král na vojnu verbuje,
ženy, dievky zlučuje,
ženy, dievky dopredku,
samých chlapcov dozadku.
Jeden sa mu starý zdál,
že on syna sám nemal.
Má on doma tri dcerky,
pekné jako holúbky.
„Chod' ty, dcero najstaršia,
chod' do vojny, chod' za mňa!“
„Já, pán tato, nepôjdem,
já bojovat nebudem.“
„Chod' ty, dcero prosredniá,
chod' do vojny, chod' za mňa!“
„Já, pán tato, nepôjdem,
já bojovat nebudem.“
Ta najmladšia Barbora
slovíčko mu mluvila:
„Nestaraj sa, tatíčku,
já pôjdem na vojničku.
Kup mi koňa vraného,
novô sedlo na neho,
zlatú šablu ku boku,
a pár pištol do rukú!“
„Ej, Barborko, dcero má,
znáš-li, že je vojna zlá?
Nedávaj sa dopredku,
ale radšej dozadku.“
Keď jej šaty merali,
tak mládenci plakali,
keď na koňa sedala,
otec i mať plakala.
Ona na to nedbala,
dopredku sa držala,
ven zo dvoru vybehla,
trikrát tábor obehla.
Král sa na to čudoval,
potom k vojsku povedal:
„To je voják obratný,
to je šuhaj krásný!
Keby on bol panenka,
hned by bola ma žienka.“
„Jasný králi, panna som,
drž si slovo, tvoja som!“

25

[: Bola jedna hrdlička, :]
[: chovala si sokola. :]
Chovala ho sedem liet,
a na ôsmy letel preč.

Tak on letel, zaletel,
do Krakova priletel.

Sadol si on na rinček,
na ten drobný kamenček.

Tak žalostne zaspieval,
že sa Krakov rozliehal.

Prišla k nemu hrdlička,
jeho vlastná sestrička.

„Brat môj, brat môj milý,
čo si taký veselý?

Azda sa ty nazdávaš,
že ty doma žiaľ nemáš?

Toto siedma nedeľa,
ako mamka zomrela.“

Letel, letel, zaletel,
na cintorín priletel.

„Či spíš, mamko, či čuješ,
či mi hore nestaneš?“

„Ja ti stati nemôžem,
priľahla ma čierna zem.“

26

Z tamtej strany Dunaja,
tam sa chlapci schádzajú,
schádzajú sa, schádzajú,
hádky sebe dávajú.

Hádky sebe dávajú,
jak to dievča dostanú?
Kto ten Dunaj prepluje,
ten to dievča dostane.

Žiadon sa z nich nevybral,
len priam jedon mladý pán,
podoprel si své boky,
preplul Dunaj hlboký.

Keď ku kraju doploval,
vesele si zaspieval:
„Hoja, chlapci, vesele,
už to dievča moje je!

Pod'me, milá, pod'me preč,
tu nás ľudia vezmú v reč.
Jako by nás nevzali,
keď sme spolu sedali.

Pod'me, milá, k Dunaju,
kde nás ľudia neznajú,
od Dunaja k Nádašu,
tam pôjdeme k sobášu.“

27

Medzi horami lipka zelená,
zabili Janka, Janička, Janka
miesto jeleňa.

Keď ho zabili, zamordovali,
na jeho hrobe, na jeho hrobe
kríž postavili.

Ej, krížu, krížu, ukrižovaný,

tu leží Janík, Janíček, Janík
zamordovaný.

Ta šla Anička plakať Janička,
hneď na hrob padla a viac nestala,
dobrá dušička.

28

V žilinskom poli
hrnčiarsky zámok
je vystavený
v najvyššom skalí.

Brány slamené,
múry voštené,
oblôčky z ľadu
pekne spravené.

Ktože v ňom býva?
Pán Sova Jánoš.
Má z pavučiny
preostrý paloš.

Dobýjali ho
strake s vranami,
strielali doňho
čučoriedkami.

Ďurko netopier
dobré sa brániu,
do myšej dierky
v tom harcu skočiu.

Ptáčkov šibencov
kázau lapati,
na rožni z dreva
ich obracati.

Pečte ich, varte,
v koženom hrnci,
nech sa najedia
všetci mládenci.

Za stolom sedia,
jedia pečeňu,
plesňou a prachom
okorenenú.

Psota ich núka,
nemá klobúka,
dcérečka hlavníc
a syn nohavíc.

Z tureckých čias

29

[: Rabovali Turci :]

[: v tom zvolenskom zámku. :]

Nikoho nenašli,
len jedno pahľa.

„Povedz nám, pahľa,
de pán s paňou býva.“

„Nesmiem povedati,
dau by ma pán sťaťi.

Kľúče sa pod prahom,
šaty za oltárom.

A pán s paňou leží
hore na vrchveži.“

Prvý raz strelili,
vrch veži zvalili.

Druhý raz strelili,
pána zastrelili.

Tretí raz strelili,
paňu sebou vzali.

Keď ju šikovali
cez široké hory,

ešte sa obzrela
na tie smutné múry.

„Múry, moje múry,
moje smutné múry!

Kde sa tí murári,
čo vás murovali?“

30

Rabovali Turci
až do Bielej hory,
[: zvolenskej richtárki :]
dve deti zajali.

Šudy Katarinku
do hintova dali,
Ludy Tomašeka
pod koč uviazali.

A keď oni prišli
do tureckej zemi,
Šudy Katarinku
do svetlice slali.

Šudy Katarinku
do vrchnej svetlice,
Ludy Tomašeka
do spodnej temnice.

„Šudy Katarinka,
má sestra premilá,
ak ti bude dobre,
nezabudni na mňa.“

Šudy Katarina
v sriebre, zlate žila,
od veľkej dobroty
na brata zabudla.

Len na siedmy rôčok
prisnu sa jej sničok,
že z jej pravej rúčky
vyletu holubčok.

Šudy Katarina
ako ráno stala,
dlho nemeškala,
hneď k snáru bežala.

„Snáričok, snáričok,
povedz mi ten sničok,
že mi z pravej rúčky
vyletu holubčok.“

„Zomrie ti mamička,
alebo tatíček,
alebo sestrička,
alebo bratříček.“

Šudy Katarina
dlho nemeškala,
od spodnej temnici
kľúče zhl'adúvala.

„Ludy Tomáš, Ludy,
môj bračok úprimný,
či si ešte živý,
a či si už mŕtvý?“

„Živý, sestra, živý,
dopoly umretý,
moje biele nohy
po kolená v zemi.

V mojich čiernych očiach
žaby škrútajú,
v mojich žltých vlasoch
myši hniezda majú.“

„Ludy Tomáš, Ludy,
môj bračok úprimný,
či len tu budeme,
či domov pôjdeme?“

„Domov, sestra moja,
k tej našej materi,
žeby som neumreu
v tej tureckej zemi.“

A keď oni prišli
do svojej krajiny,
pýtali si nocľah
od svojej materi.

„V izbe vám ja nedám,
tam veľa hostí mám,
v komore vám nedám,
tam veľa sriebra mám.“

„Dajteže nám, dajte,
aspoň predo dverci,
aspoň predo dverci
na hnilom pazderci.“

„Tam vám ver' ja už dám,
lebo tam nič nemám,
tam vám ver' ja už dám,
lebo tam nič nemám.“

Ludy Tomáš, Ludy
umreu už do rána,
Šudy Katarinka
tak ho nariekala:

„Ludy Tomáš, Ludy,
môj bračok úprimný,
keby si bou umreu
v tej tureckej zemi!

Tam by si bou ležau
v hodbábnej posteli,
pri tvojej materi
na hnilom pazderí.“

„Deti moje, deti,
vy nešťastné deti,
prečo ste sa vy mne
nedali poznati?

Bola by som vás ja
zlatom obhrabala,
zlatom ohhrabala,
sriebrom obsypala.“

Šudy Katarinka
v sriebre, zlate žije,
a Ludy Tomašek
v čiernej zemi hnije.

31

Tam za horou za vysokou
a za vodou za širokou

býva dievča richtárovo,
richtárovo, boháčovo.

Chodí k nemu Janík švárny,
švárny, ale je chudobný.

„Darmo dievča pomiluješ,
za ženu ho nedostaneš.

Keď chceš, Janík, Hanku dostať,
musíš s Turkom do vojny stať.

Keď dvanásť hláv z nich donesieš,
vtedy Hanku sebe vezmeš.“

Janík konička osedlal,
tri roky jej čakať kázal.

Už tri roky pominuli,
ale z vojny nejde milý.

Od Budína idú chýry,
že Janíka tam zabili.

Keď Janíka tam zoťali,
peknú Anku pochovali.

32

Na Sabatke Turek býva,
na Pokoradz jest' chodíva.

Neid', milá, neid' vonká,
ver' ťa zabolí tvá hlávka.

Tí janičiari tureckí
radi vidia naše dievky.

Neid', milá, do Slatviny,
ver' stratiš vienok zelený.

Ona na to nič nedbala,
len k Slatvine pospiechala,

pekný veniec utratila,
janičiara nedostala.

33

[: Sobotenka idze,
čože mňa je po nej, :]
cesta zarascená,
[: cesta zarascená :]
k tej Aničke mojej.

Nie tak zarascená,
jako len začatá,
už je moja milá
od Turka zajatá.

Od Turka zajatá,
od veľkého pána,
preto ju zajali,
kej je ona švarná.

Tá švarná Anička
u Dunajka stála,
z svetlého damašku
tri ručnícky prala.

Tak ich ona prala,
až sa ligotali,
naprostred Dunajka
stojí koník vraný.

„Blíž sa sem, koníček,
blíž sa sem ke kraju,
asnaj mi ty povieš,
jak sa naši majú.“

„Tatičko umretý,
mamička zostali,
tvojeho milého
na vojnu si vzali.“

„Čo mňa po rodičoch,
šak už boli starí,
ale ten mój milý
kej je odebraný.“

33 a

Išuo dzífča na trávu
g zelenému háju,
postreťu ju komisar,
zalúbiua sa mu.

„Po(t) ty, dzífča, k nám súžit,
k temu mému pánu,
nic nebudeš robívat,
enem pásat pávú.“

„Já k vám súžit nepújdem,
máte nové vrata,
nemohli by k nám chodzit
švárne pacholata.

Já k vám súžit nepújdem,

máte novú branku,
nemohli by nosívať
pérka z maderánku.

Já k vám súžiť nepújdem,
máte nové dvera,
nemohli by k nám nosiť
režanové péra.“

A keď už j(i) rok došeu,
pýtať si sužbičku,
že pújde nahľadnúci
tacička, mamičku.

A keď ona dom došua,
nikoho nenašua,
len najmuačí sestričku
sedieť v okénečku.

„Och, sestričko najmuačí,
de sú naša maci,
de sú naša mamička,
de sú naši šeci?“

„Mamička nám umrelí,
oca Turci vzali,
a tvojeho miuého
do Pezinku hnali.“

34

Ten prešpurský mýtný
prepječnú čerku má,
ona nič nerobí,
len v okénku sedá,
prepjekne vyšívá,
ešte krajšie spívá.

Její cichý hlásek
do Turek sa zdvíhá,
ten turecký baša
po rínku chodzíva,
mýtného cérečku
dycky on počúva.

Zvony-li to zvoňá,
lebo včely hučá?
[: A to si mýtného
čerka pječne spívá. :]

Ten turecký baša
cedulenu napsau,
cedulenu napsau,
do Prešpurka poslau.

„Ty prešpurský mýtný,
prepječnú čerku máš,
a keď mi ju nedáš,
mjesto Prešpurk prehráš.“

Ten prešpurský mýtný
cedulenu čítá,
cedulenu čítá,
tak si smutne vzdychá.

Jeho pječná čerka,
ona sa ho pýta:
„Můj tacičku milý,

co ste taký smutný?
Hlava-li vás bolí,
lebo život bílý?“

„Mja hlava nebolí,
ani život bílý,
tebja som zapredau
Turku pohanovi.“

„Má stará mamičko,
jaké prachy idú,
ovce-li to ženú,
lebo pre mja jedú?“

Dojeli, prijeli
první polajtári:
„Sedaj, mladá pani,
ty mosíš íť s nami.“

Dojeli, prijeli
druhí polajtári:
„Ber sa, mladá pani,
ty mosíš íť s nami.“

„Och, céruško moja,
jaké ti šaty dám,
jestli fáťové,
alebo dolomán?“

„Och, mamičko moja,
nač by mi tam byli?
Šak ja tam nebudem
ani štvrt hodziny.

Než by já mjela byt
Turkovi nevjestú,
rači nech mja v mori
drobné ryby žerú.

Ty morské rybičky,
to sú mé družičky,
ti morskí kaprové
sú moji družbové.“

Piesne vojenské

35

Medzi dvoma vrchy,
mezi dolinami

hrubie vojny stoja
mezi táborami.

Na Dunaju stála,
tri ručníčky prala,

za tima ručníčky
tri krvavie peny,

za tima penami
sokol malovaný.

„Povežže, sokolík,
čo tam dolu slýchat?“

„Ked počnem vypravat,
ty budeš nariekat,

že tvojho milyho
v poli prestrelili,

v poli prestrelili,
na kusy sekali.“

„Keby som vedela,
že leží na deske,

dala by mu zvonit
i v Rožnave meste.

Keby som vedela,
že leží na márách,

dala by nm zvonit
na dvanácti farách.

Keby som vedela,
že už leží v truhli,

dala by mu zvonit
na té Slanskej turni.“

36

[: „Pani mamko, peknú dcérku máte, :]
[: ale si ju doma nechováte :] — tam!

Vaša dcérka teraz doma není,
pleje ona rozmarín zelený — tam!“

A keď ona rozmarín vyplela,
kompaniu husárov videla — tam!

„Vy husári, pre boha živého,
videli ste mojeho milého? — tam!“

„Ej, videli, ale nie živého,
leží šabl'a vedľa bôčka jeho — tam!

A tá šabl'a celá je krvavá,
dorúbala švárneho šuhaja — tam!

Keby bola má milá vedela,
bola by sa do vody hodila — tam!

Do tej vody, do tej hĺbočiny,
čo v nej žijú hady, žaby, ryby — tam!

Ta ja pôjdem na vysokú väžu,

budem hľadať, skáde ho povezu — tam!

Jeho truhla med'ou je obitá,
jeho milá smútkom je prikrytá — tam!

37

Hory, hory, čierne hory,
však nad vami smutno stojí;
sestra bratu hlavu myje,
do vojny ho vypravuje.

„Ach, môj bračok premilený,
kedyže mi prídeš z vojny?“
„Sestra moja premilená,
vyjdiže von po tri rána.“

Prvé ráno von vyzrela,
biele zore uvidela:
„Ach, bože môj, premilený,
už je môj brat oblečený.“

Druhé ráno von vyzrela,
červené zore videla:
„Ach, bože môj, premilený,
už je môj brat v prudkom ohni!“

Tretie ráno von vyzrela,
čierne zore uvidela:
„Ach, bože môj, premilený,
už je môj brat pokosený!“

Všetci páni z vojny idú,
môjho brata koňa vedú:
Páni, páni, radní páni,
kde ste môjho brata dali?“

„Veď sme ti ho neprepili,
ani v kartách neprehrali:
Tam ti leží pri Dunaji,
v čiernej zemi zakopaný.“

38

Na tej lúce, na tej lúce na zelenej,
[: pri studienke pri zrubenej :]

stojí koník, stojí koník osedlaný,
na ňom Janík dorúbaný.

Prišla k nemu, prišla k nemu milá jeho,
stojí pri ňom, ľutuje ho.

„Milá moja, milá moja, nestoj pri mne,
rozpukne sa srdce vo mne.“

Rozpukne sa, rozpukne sa na tri kusy,
vo vojne sa rúbať musí.“

Idú gule, idú gule za guľami,
leje sa krú rukávami.

Idú šable, idú šable za šablami,
leje sa krú potokami.

Šeci páni, šeci páni z vojny idú,
a môjmu len koňa vedú.

„A vy páni, a vy páni, radní páni,
kde ste môjho zanechali?“

„Šak sme ti ho, šak sme ti ho neprepili,
ani v kartách neprehrali.“

Tam ti leží, tam ti leží pri Dunaji,
žerú ti ho straky, vrany.

Straky, vrany, straky, vrany, jašterice,
tam je tvoje verné srdce.“

39

Na prievoze stála,
žalostne plakala:
[: „Prevez, prevez, prievozníčku,
dám ti pol toliara.“ :]

Nemala čím platiť,
musela sa vrátiť,
musela tá švárna panna
milého utradiť.

Šiel jej milý z vojny
všetok dorúbaný,
tam za vodou v čiernej zemi
leží zahrabaný.

Chcela ho videti,
s ním sa potešiti,
jeho hlávku dorúbanú
šatkou obviazati.

40

Išlo dievča na jahody,
malo šaty novej mody.

Prievozníček sa ho pýta:
„Kde ty ideš, Pavulína?“

„Išla by som na jahody,
jako prejdem cez ty vody?“

Nemam peniaz prievoz platiť,
musím sa ja domov vrátiť.“

„Bar ty nemaš prievoz platiť,
nemusiš sa domov vrátiť.

Sadni si ty do čunečka,
budeš moja frajerečka.“

Do čunečka sebe sadla,
o svem milem vyprávala.

„Ja mam na vojne mileho,
nepotrebujem ineho.“

41

Belehrad, Belehrad,
tá turecká skala!
Nejedna mamička
synka oplakala.

Plakala aj plače,
slzy jej padajú,
na tvrdom kameni
jamy prebívajú.

Oplakáva milá
tiež svojho milého,
že sa jej nevracia
zo sveta širého.

Mati sa jej pýta:
„Čo ti je, dcéra má?“

Jakú to boľasť
máš, že neodpovedáš?“

„Ach, mamička milá,
však mä nič nebolí,
lež to mi chybujе,
že milý nechodí.“

„Jaj,“ skríkla mamička,
„sedlajte konička,
id'te pre farára,
zomdlieva Anička.

Sedlajte druhého,
id'te pre milého,
a on v nej zadrží
sám ducha živého.“

Bežali, bežali,
videli zďaleka,
že milý ostrohou
pobodá koníka.

Bežali, bežali,
ze všetkej svej sily,
s touto novinečkou
Aničku kriesili.

„Anička, srdiečko,
povstaň hore z lože,
už ten lekár ide,
ktorý ti pomôže.“

„Vždycky mi noviny
za novinami šli,
že môjho milého
na vojne zabili.“

Ale včul mi prišla
novinečka istá,
že môj milý ide
od Nového Mesta.“

42

Súčanskú dolinú
chlapci maširujú,
postretli dievčinu,
čo niesla zelinu.

„Postojže, dievčina,
daj dolu zelinu,
budeš oplakávať
súčanskú dolinu.“

Keď bolo o týdeň,
plakala celý deň,
keď bolo o mesiac,
plakala ešte viac.

Keď bolo o roce,
chodila po lúce,
nosila si synka
na svej pravej ruce.

„Čo ti mám, synu môj,
čo ti mám urobiť,
či ťa mám vychovať,
či ťa mám utopiť?“

„Len ma vy, mamičko,
len ma vychovajte,
keď ma vychováte,
za husára dajte.

Bude vás, mamko má,
bude vás pochvala,
že ste vychovali
švarného husára.“

43

Hore Mikušovci
chonníček dlážžený.
Chtože ho vydĺážel?
Šohajíček švárny.

A kej ho vydĺážel,
na vojnu ho zali,
ty jeho rodičia
velice plakali.

Jeho stará maci
u kasárne stála,
tých vojanských pánov
preboha prosila.

[: „My ci ho nedáme, :]
my tvého synáčka
sami radzi máme.“

„Chojce vy, mamičko,
chojce vy len domov,
tam vy pozierajce
na ten suchý topol.

[: Kej sa rozzelenie, :]
[: potom prídzem domov.“ :]

Ona pozierala
každé božie ránie,
ale suchý topol
ništ sa nezelenie.

Jeden raz pozrela
na pravé poludnie:
„Chvála pánu bohu,
už sa on zelenie!“

44

Štyri kone na dvore,
nikto na nich neore, neore,
nikto na nich neore.

Oral na nich Janíček,
červený jak hrebíček.

Keď na konci dooral,
na svú milú zavolať:

„Ach, duša má, pod' ke mne,
až ti poviem, čo je mne.

Ach, bolí ma hlava má
od tvojeho klamaňá.“

„Bolí ma též hlavička,
dobila ma mamička.

Dobila ma pre teba,
že ma nedá za teba.

Za teba ma nedajú,
môžeš chodiť za inú.“

„Mal bych chodiť za inú,
radšej sa dám na vojnu.“

„Na vojnu sa nedávaj,
truc rodičum nedelaj.“

„Na vojnu sa predci dám,
truc rodičum udelám.“

Hraje, hraje muzika,
milá plače, nariká.

„Ach, čo plačeš, narikáš?
Šak ma ešte tady máš.

Keď budem v tábore stáť,
príd' sa na mňa podívať.

Na koníčka vyskočím,
šablenku si zatočím.“

45

Keď sa milý do vojny bral,
svojej milej prikazoval,

by sa ona nevydala,
päť, šesť rôčkov dočkala,
a na siedmy počarala.

Tak mu ona počarala,
že sa tvrdá zem pukala.

„Už môj milý z vojny ide,
čože večerati bude?

Čože mu ja večerať dám?
Či čeliadku zobudiť mám?“

Na to pán boh nôcku dáva,
by čeliadka spočívala.

„Pod' ma, milá, odprevadiť,
cez tie hory cez široké,

cez tie hory cez široké,
pod čerešničky vysoké.“

Tam si oni spolu sadli,
tam sa oni zhovárali:

„A ty, milá, srdce moje,
poískaj mi vlásy moje.“

„A ty, milý, srdce moje,
zranené sú vlásy tvoje.“

„Jak by zranené neboli,
päť, šesť rôčkov v zemi hnili!

Tajdi, milá, tajdi zbohem,
ved' som ja nie tebe roveň,
ved' som ja nie ten tvoj milý,
ale som duch spravodlivý.“

46

Vyletel vták hore pod oblaky,
mal on peria nado všetky vtáky,
nado všetko stvorenie.

Priletel on Marke pod okienko,
zavolať on: „Hej, milá milenko!
Povedz, či spíš, či čuješ?“

„Ach, ja nespím, ja ťa dobre slyším,
ale tebe otvoriť nesmím,
mám milého vo vojne.“

Tak sa oni spolu zhovárali,
až sa oba po reči poznali,
potom horce plakali.

„Vítaj, milý, z ďalekej krajiny,
rozprávaj zlé i dobré noviny,
jako sa ti vodilo.“

„Zle sa viedlo, sivá holubenko,
dorúbali to moje srdenko,
šablou ho rozsekali.“

„Idem, milý môj, do apatéky,
donesiem ti všelijaké lieky,
všelijaké zeliny.“

„Čo je mne už po tých твоjich liekach,
keď (j)a umrem vo tých твоjich rukách,
na tých bielych ručičkách.“

Choď ty, milá, radšej k farárovi,
nech rozkáže tomu hrobárovi
vykopať mi hrob nový.

Na tom hrobe nápis a znamení:
Tuto leží Janík dorúbaný!“
A vtom zbledla Marinka.

47

V širom poli hruška stojí,
pod tou hruškou tábor leží.
Všetkým pánom kone hrali,
len milého smutne stojí.

„Hore, hore, koník vraný,
pod ten kaštieľ murovaný,
tam budeš mať stajeň teplú,
ja budem mať pannu peknú.“

„Netreba mne stajeň teplá,
ani tebe panna pekná,
keď ty budeš jesti, piti,
mne nemá kto dati žrati.“

Keď ty budeš spať vo zlate,
ja budem stáť v hnoji, v blate,
keď ty budeš z tanierika,
a mne dajú do rebríka.
Keď ty budeš z pohárika,
a mne dajú do škopíka.“

„Ej, koničku sivovraný,
čo si taký nahnevaný?
Či ťa ťaží tá zbroj moja,
či šablíčka oceľová?“

„Neťaží mňa tá zbroj tvoja,
ani šabl'a oceľová,
lež má ťažia tvé ostrôžky,
čo pichajú moje bôčky.“

Kdekoľvek mä popichajú,
všade krvou zalievajú.
Ta mä vyved' na trávniček,
vezmi zo mňa kantáriček,
nech mä straky, vrany zedia
mrcha pánom na znamenia.“

Piesne zbojnícke

48

Jedže furman dolinom, dolinom,
a zbujnici bfezinom, bfezinom:

„Hop, stoj, furman, nejehoj, nejehoj,
šteri hone veprongoj, veprongoj!“

„I veprongoj sobje som, sobje som,
jo ne sluga, teš ne pon, teš ne pon.

Kebe belo na roli, na roli,
nedal bef še po voli, po voli,

ale že je v doline, v doline,
tam zbujnici f tambore, f tambore.“

49

Na Cvanglovom vršku
jasný ohník horí
a okolo neho
desať chlapcov chodí.

Chodia oni, chodia,
baltami zviájajú,
hej, ved' Janošika
verne si vartujú.

Desať jich vartuje,
a jeden gajduje,
Janošík si sladko
spí a odfukuje.

Ako si on takto
sladko odfukuje,
Ilčík, bystrý chlapík,
hore ho vzbudzuje.

„Vstaňže hore, Janko,
choj dačo uloviť,
akože si budeš
dobrých chlapcov živiť?“

„Ilčíčku, Ilčíčku,
vyskoč na jedličku,
hoj, pozriže, pozri,
či mi dačo vezú.“

„Vezú, vezú, vezú,
ale jich je mnoho,
sto jich je s koštúrmí
a toľko bez toho!“

„Nebojže sa, neboj,
tej veľkej hromady.
Hej, postoj, kočišu,
skladaj dolu lády.“

„Keby sme neboli
pod zeleným hájom,
veru bych sa spýtal,
či si jím ty pánom.“

„Kebys' sa bol spýtal,
ale sa nespýtaš,
ved' ty za to slovo
tu dušu zanáhaš.

Hej, a vy sypajte
peniaze do jamy,
nech jich netrovíme
ani my, ani vy!“

50

Nenazdau som sa ja
v Klenovci na krčme,
že by ma bou zradíu
môj gajdoš falošne.

Prišieu on ta, prišieu
s Nemci i s hajdukmi,
dau on moje ruky
v tie preťažké muky.

Janošík, Janošík,
nepobožné dieťa,
kebys' bou nezbíjau,
nelapali by ťa.

Šak som ja nezbíjau
chudobných sedliakov,
len pánov zemanov,
tých zlých prokurátrov.

Janošík, Janošík,
tvoje biele ruce
už nebudú zbíjať
kupecké truhlice.

Gombári, kramári
už bezpečne pôjdu,
ani súkeníci
bát' sa ťa nebudú.

Tebe, milý Hunka,
čvo si vo väzení,
bohu ťa porúčam
v tomto mém trápení.

Bohu ťa porúčam,
bohu porúčujem,
už sa ja, môj Hunka,
s tebou rozlučujem.

A tebe, Uherčík,
čvo si na slobode,
srdečne ti žiadam,
maj sa na pozore.

Janošík, Janošík,
de je tvoj palašík?
V Klenovci na Studne,
pri červenom víne.

Klenovec, Klenovec,
hospoda má milá,
bodaj si zhorela,
keď si ma zradila.

Kto tu pieseň skladau,
nebou to žiadny pán,
ale bou Janošík,
zbojnicky kapitáň.

51

Čo sa stalo vnove
v tej hore tamborskej,
[: zabili tam Janošika :]
[: v stolici Luptovskej. :]

A keď ho zabili
a ho pochovali,
plné štyri kily hrachu
pod neho vsypali.

Janošík, Janošík,
ty bezbožnô diet'a,
keby si ty nebol zbíjal,
nelapili by ťa.

Veď som ja nezbíjal
chudobných žobrákov,
ale som ja veru zbíjal
pánov vlkolakov.

52

Zabili, zabili
Demikáta Paľa,
mali dovolenie
od pána Šurmana.

Ej, veď ho zabili
Bezekovci planí,
ulakomili sa
na ten turák márný.

Veďľa Bezekovcov
krvavý chodníčok,
ktože ho krvavil?
Demikát Palíčok.

Nik ho nenarieka,
krem jeho frajerka,
ktorá je v Klokoči
najhodnejšia dievka.

Dívali sa páni
zo Sáskej bučiny,
ako Demikáta
Palíka mučili.

53

Čo sa stalo vnove
na Kobeliarove:
Chytili Vdovčíka
pri milej v komore.

Jak ho ulapili,
tak ho poviazali
a v nočnú hodinu
do Rožňavy dali.

Rožňavskí pánovia
tak sa čudovali,
že Vdovčíka vedú
pod karabínami.

„Pánovia, pánovia,
pýtam vás prvý raz,
dajte mi tú babu
do hrsti hoc len raz.“

Oni mu nedali,
bo sa obávali,
že by v starej babe
priam kosti sprašťali.

„Pánovia, pánovia,
pýtam vás druhý raz,
dajte mi opasok
opásat' ešte raz.

Zlatými gombíky
opasok obitý,
a každý gombíček
stojí doliar bitý.“

Oni mu nedali,
bo sa obávali,
že by ho v opasku
viac neprevládali.

„Pánovia, pánovia,
pýtam vás tretí raz,
dajteže mi ten stĺp
obhajduchovať raz.“

Pol centa železa
na svojich nohách mal,
ešte on dva razy
stĺp obhajduchoval.

A na tret'om raze
tak sebe podskočil,
až na ten stĺp na hák
ten kat ho obesil.

54

Zabili, zabili
dvoch chlapcov bez viny,
jeden bol Kapusta,
druhý bol Ursíny.

Kapusta, Ursíny,
to bol chlapík silný,
našli sa silnejší,
čo ich obesili.

„Kapusta, Ursíny,
čože si pokradol,
že vás poviajali
do mocných povrazov?“

„Veď sme neukradli
iba jeden kotál,
už nás idú vešať
na bystrický chotár.

Na bystrický chotár,
nad jakubskú vodu,
už mi zaviazali
tú moju slobodu.

Keď ma šikovali
cez to dolné pole,
žienka za mnou volá:
,Vráť sa, srdce moje.‘

„Akože sa vrátim,
keď som poviazaný,

už ma majster čaká
pod šibenícami.‘

Keď ma šikovali,
cez tie dolné lúke,
žienka za mnou volá:
„Podajme si rúčke!“

Keď ma šikovali
hore cez Bystricu,
už mi otvárali
hajdúsi temnicu.“

55

[: Čie sa to ovečky
na tom grúne pasú? :]
[: To sú Janíkové, :]
čo ho vešať idú.

A keď ho už viedli
cez to šíre pole,
milá naňho volá:
„Vráť sa, srdce moje.“

„Akože sa vrátim,
keď som okovaný,
čakajú ma kati
pod šibenícami.

Nevešaj ma, kate,
nevešaj ma hore,
kým sa ja odberiem
od otca, matere.“

56

Od Mikuláša v tom poli
[: nesie sa Janík :] na koni.

Nesie sa, nesie plačúci,
že je na vojnu nesúci.

Odkážte mojej materi,
nech ma nečaká k večeri.

Ani na zajtrá k obedu,
bo ma na šibeň povedú.

Nevešajte ma na duby,
tam ma zožerú holuby.

Al’ ma zaveste nad vodu,
kde chodí milá po vodu.

Keď bude vodu načierať,
bude holúbky odháňať.

Heš, heš, holúbky, heš, heš, heš,
môjho milého idu zesť.

57

Horeže, len hore,
ešte zhora vyššie,
išiou by som k milej,
keby bolo bližšie.

Poľana, Poľana
súsedovho Jana.
Poľanu skosili,
Jana obesili.

Poľana, Poľana,
popod Poľan' prte,
kamaráti moji,
len za mňou sa vrt'ťe.

Hore pod Poľanou
zbíjau som kramárov:
dolu košarisky
dávau som Mariški.

Hore pod Poľanou
voľačo sa blýska:
vono to môj milý
na pístelke píska.

Hore pod Poľanou
voľačo sa belie:
moja najmilejšá
košielečku perie.

Hore pod Poľanou
pekný ohník horí,
moja frajerôcka
pri ňom kravy dojí.

Ondrášku, Ondrášku,
des' dau tú valašku?
Ej, veru je na holi,
zaťatá v javory.

58

Na tej pustej hore
pekný oheň horí,
a pri tom ohníčku
dvanásť chlapcov stojí:

Jeden dorúbany,
druhý dosekaný,
a ja nebožiatko
koňmi došliapaný.

Kamaráti moji,
tu ma nenahajte,
k tureckým hraniciam
pochovať ma dajte,
k tureckým hraniciam
do tej zahradečky,
kde má moja milá
pekné fijalečky.

59

[: Slúžilo dievča na fare, :]
[: nemalo otca, matere. :]

Len tri kľúčiky od veži,
kde dvanásť zbojníkov leží.

Jedenásť ích tam zabilo,
len Janička si nechalo.

„Tu lež, Janičko, tu lež sám,
príde ťa súdiť radný pán.“

„Nevešajte ma na duby,
lebo ma zedia holuby.

Lež ma zaveste na jedlu,
kde milá chodí pre vodu.

Keď milá vodu ponese,
vtáčatá zo mňa odžene.“

„Ej, heši! heši! vtáčatá,
už je hlavenka načatá.

Ej, heši! heši! z milého,
z telenka jeho bieleho.“

Z dávna i nedávna

60

Mala matka, mala,
jedneho synačka,
hej!
Tak še v nim kochala,
po voli mu dala.

A un hujum-buľum
jak sokol po poľom,
hej!
Nebila ho matka
za jeho svavoli.

Češku robotu robil,
na huru hnoj vožil,
hej!
Popod šibeničku,
na jaru pšeničku.

Na voly zašmaril,
šibence uškalil,
hej!
Šibence uškalil,
šibenec prehvaril:

„Nešmaraj, nešmaraj
mojo hrišne celo,
hej!
Bo o tydzeň, o dva
tvojo budze pnelo.“

Neminulo tydzeň,
dva nedzele,
hej!
Janičkovovo celo
jak čarne pečene.

Neminulo temu
tydzeň, dva mešace,
hej!
Janičkovovo celo
jak čarne pečene.

61

Ide Kračún, ide,
Nový rok prikvitá,
keď ja prídem domo
ktože ma privíta?

Privítala by ma
tá moja mamička,
ale ju prikryla
tá čierna zemička.

Čierna zem, čierna zem,
vylož mi matku ven,
nak sa ja jej ešte
verne vyžalujem.

Tak sa ja jej budem
verne žalovati,
že nado mňou bude
celý svet plakati.

„Ej, mamičko, mamičko,
či vám je nie ľúto,
že sa ponevieram
po tých cudzích kútoch?“

„Ľúto mi je, ľúto,
i tam z toho sveta,
že mi namítajú
toho môjho kveta.“

„Ej, mamko, moja mamko,
staňteže mi hore,
umyte mi hlávku
aj moje hrdielce.“

„Choj, sirota moja,
k tej tvojej macochi,
nak ti hlávku zmyje
a ušká nebije.“

„Keď ma ona myje,
po hlávki ma bije,
keď mi chleba dáva,
za uši ma kváča.“

„Dobrú noc, dobrú noc,
ty moja sirôtka,
bohu ťa porúčam,
s tebou sa rozlúčam.“

62

[: Jak je to nebe vysoko, :]
[: tak je môj milý daleko. :]

A ja si ta pre ňu pôjdem,
a ja si hu sem dovediem.

„Manko, vedem vám nevestu,
plakala nám celú cestu!“

Izbu, pitvor zametala,
slzami hu polievala.

„Nepolievaj hu slzami,
máš vodenku za dverami.“

Jak to manka uslyšela,
hneď aj metlu uchytila.

„Choj ty, flandra, z domu mého;
nenis' honna syna mého.“

„Pôjdem, pôjdem, čo bych nešla,
(k) mojej mance rovná cesta.

(K) mojej mance rovný chonník,
rozlúčme sa, môj milovník.“

Jak sa joni rozlúčili,
dve srdenká zarmútili.

Dve srdenká, štyri joči,
budú plakať ve dne, v noci.

63

Kačička divoká
letela zvysoka,
[: šuhaj, dobrý strelec, :]
strelil jej do boka.

Odstrelil jej krídlo
i pravú nožičku,
horce zaplakala,
sadla na vodičku.

„Milý, mocný bože,
už som dolietala,
už som moje milé
deti odchovala!

Moje drobné deti
na kamenci sedia,
kalnú vodu pijú,
drobný piesok jedia.“

64

Okolo Dunaja
chodili šuhajá,
jeden z nich, najkrajší,
padol do Dunaja.

„A to bol môj braček,
ja som sestra jeho,
mala som z troch bratov
toho najkrajšieho.

Išla bych ho hľadať
dolu tým Dunajom,
keby som vedela,
ktorým letel krajom.

Dunaj je hlboký,
naširoko beží,
kto vie, v ktorom plesi
môj dobrý brat leží.

Vždy sme sa tešili,
ako dva holuby,
len raz preč zaletel,
nevrátil sa nikdy!

Dunaju, Dunaju,
ty rieka hltavá,
povedz, koľkos' ľudí
v sebe pochovala?“

65

Veje vetrík po doline,
šuhaj milú sebou bere.

„Ber ma, milý, ber ma sebou,
milerada pôjdem s tebou.“

„Nechoj, milá, vedľa koňa,
budú vraveť, že si moja,

ale idi strán chodníčka,
budú vraveť: „Brat, sestrička!““

Do pol hája prichádzajú,
tak sa oni zhovárajú:

„Stel' mi, milá, stel' mi ložu,
už od spania nič nemôžu!“

„Z čohože ti ju mám stlati,
nedala mi perín mati.

Už ma doma spomínajú,
mladšiu sestru vydávajú.

Mladšiu sestru s perinami
a mňa smutnú so slzami.
Mladšej sestre kone, voly,
a mne smutnej pusté hory.
Tak sa takej panne vodí,
čo za svojou vôľou chodí.
Ja som jedna taká bola,
po svevoli som chodila.“

66

U susedov je švárny syn,
vandroval by, keby mal s kým.
„Keby mi len rékol slovko:
„Vandruj se mnú, mé srdénko!““
Vandrovali dolinečkú,
našli oni studenečku.
„Tu si, milá, spočineme,
chleba, syra si zajeme.
Stel ty, milá, stel ty lôžu,
už ja ďalej ísť nemôžu.“
„Z čeho bych tu smutná stlala,
maňka ma nevystrájala.“
„Široký list javorový,
ešte širší jabloňový.
Javorov si usteleme,
jabloňovým prikryjeme.“
Tak si oni spočívali,
až sa večera dočkali.
Keď už bolo pri pólnoci,
počal dáždik mrholiti.
Milá stala a plakala:
„Čo som smutná dočkala?
U méj maňky hudci hrajú,
mladšiu sestru vydávajú.
Za ňú vedú kone, kravy,
za mnú leťá straky, vrany.
Za ňú vedú jalovice,
za mnú leťá jarabice.“

67

„Keď my cez hory pójdeme,
čože tam jesti budeme?
čože tam jesti, moje srdénko, budeme?“
„Dobrá kórečka dubová,
lepšia než strídka chlebová,
lepšia než strídka, moje srdénko, chlebová.“
„Keď ti je lepšia, jedz si sám,
a ja sa s tebou rozžehnám,
a ja sa s tebou, moje srdénko, rozžehnám.“
„Keď my cez hory pójdeme,
čože tam píjať budeme?
čože tam píjať, moje srdénko, budeme?“
„Dobrá vodička z kolaja,

lepšia než vínko z pohára,
lepšia než vínko, moje srdénko, z pohára.“

„Ked' ti je lepšia, pi si sám,
a ja sa s tebu rozžehnám,
a ja sa s tebu, moje srdénko, rozžehnám.“

„Ked' si sa scela žehnati,
malas' mi rúčku nedati,
malas' mi rúčku, moje srdénko, nedati.“

„Ja som ti rúčku dávala,
ked' mi mamička kázala,
ked' mi mamička, moje srdénko, kázala.“

68

Čo sa stalo v Podolí,
v tom domečku na kraji:

Sviedol Janko Marišku
v tom zelenom hájičku.

Nasypal jej žaludu:
„Jedz, Mariška, jedz žalud
a nikomu nežaluj.“

Žalud jedla, plakala
a na Janka volala:

„Pod', Janičko, pod' ko mne,
poviem ti ja, čo je mne.

Poviem ti ja, čo je mne,
v tebe duša, vo mne dve.
Len ma nahaj na žive.“

„A ja na to nepodbám,
na žive ťa nenahám,

lebo bys' ma zradila,
do väzenia vsadila.

Do väzenia takého,
čo nevyndem viac z neho.

Ten trenčanský zámeček
to mi bude tatíček.

Tá trenčanská temnička,
to mi bude svetlička.

Tá hajdúška palička,
to mi bude mamička,

tá ma bude objímať
a ku líckam prikladat'.“

69

Šenkovala šenkárička nové víno,
prišiel za ňú mysliveček: „Ulej mi ho!“
Šenkárička ulévá,
myslivec hu objímá,
ej, a ten jej najmilejší sa jej dzívá.

„Nech to ja vás, moja milá, neuvidím,
aby si sa zhovárala s každým iným.“

Myslivec sa rozhneval,
vytáhel meč, do nej vťal,
ani jeden, ani druhý jej nedostal.

70

Chodí Janko po potoce,
 hoja, hoj!
 chodí Janko po potoce,
 umývá si z krve ruce,
 bože môj!

„Čos', Janičko, čos' urobil,
 hoja, hoj!
 čos', Janičko, čos' urobil,
 keď sis' ruce zakrvavil,
 bože môj!“

„Zabil som ja holubenku,
 hoja, hoj!
 zabil som ja holubenku,
 čo sedala v okénenku,
 bože môj!

Ve dne v noci hrkútala,
 hoja, hoj!
 ve dne v noci hrkútala,
 mne smutnému spat nedala,
 bože môj!“

Sobotištské zvony zvoňá,
 hoja, hoj!
 sobotištské zvony zvoňá,
 už Janička v poli hoňá,
 bože môj!

Té senické vyzváňajú,
 hoja, hoj!
 té senické vyzváňajú,
 už Janička doháňajú,
 bože môj!

Té skalické dozvonili,
 hoja, hoj!
 té skalické dozvonili,
 už Janička obesili,
 bože môj!

71

„Ukos, dievča, ukos trávy,
 [: polož mému koníčkovi.“ :]

„Keď chce tvoj kôň trávu jesti,
 musíš z neho dole zleztí.“

„Keď ja zejdem z koňa mého,
 ja ti ujmem vína tvého.“

„Janko, Janko, cos' urobil,
 keď si ruky dokrvavil?“

„Zabil som tam holubičku,
 čo sedela v okenečku.“

Nebola to holubička,
 lež to bola frajerečka.

Vezú Janka k šibenički,
 plačú za nim dve dievčičky.

Jedna plače, že jej bol brat,
 druhá plače, že ju mal vzáť.

„Neplačte, vy dve dievčičky,

zaslúžil som šibeničky.

Zaslúžil som dvoje, troje,
striebrom, zlatom okované.“

72

[: „Čo to, milá, :] za lásku máš?

[: Keď k vám prindem, ty sa hneváš.“ :]

„Jako bych sa nehnevala,
zobudils' ma, keď som spala.

Zobudils' ma na svitaní,
keď som bola v tuhém spaní.

Zobudils' ma (v) komorecce,
keď som spala (v) postielecce.“

„Budeš, milá, budeš spaci,
keď ja pôjdem bojuvaci.“

„Keď ty pôjdeš, pôjdem aj ja,
pôjdeme bojuvat oba.“

„Slabého my kona máme,
jako nanho posedáme.“

„Bárs aj pôjdem po chonničku,
nech len budem frajerečku.

Bárs aj pôjdem vedľa kona,
nech len budem tvoja žena.“

Keď už boli prostred mora,
zejdzi, milá, dole s kona.

Keď už prišla na krajíček,
posadil (j)u na trávniček.

Ruce, nohy jej odrúbal,
aj čierne oči vylúpál.

„Ach, Janičko, srcco moje,
dze sis' mi dal ruce moje?“

„Tam sú tvoje bielé ruce,
pri Dunaji na tej lúce.“

„Ach, Janičko, srcco moje,
dze sis' mi dal oči moje?“

„Tam sú tvoje čierne oči,
dze sa najvác voda točí.“

„Ach, Janičko, srcco moje,
dze sis' mi dal nohy moje?“

„Tam sú tvoje bielé nohy,
pri Dunaji na tej roli.“

„Ach, Janičko, srcco moje,
dze sis' mi dal vlasy moje?“

„Tam sú tvoje žuté vlasy,
po poli ich veter nosí.“

73

[: Išiel šuhaj spoza Lubča, :]

[: ej, postretlo ho švárno dievča. :]

Mala vlasy rozcuchané,
ej, sivé oči vyplakané.

„Šuhaj, šuhaj, ber ma sebou,

ej, milerada pôjdem s tebou.“
 „Malého ja konička mám,
 ej, nespraceme sa oba naň.“
 „Ej, malý, malý, ale pevný,
 ej, lenže ty ma, milý, vezmi.
 Chytniže ma za ručičku,
 ej, aspoň ma veď pri koničku.“
 Keď už prišli na kraj mora,
 ej, sadaj, milá, hor' na koňa.
 Keď už prišli vprostred mora,
 ej, schádzaj, milá, dolu s koňa.
 Rúčke, nôžke jej obrúbal,
 ej, a tak vprostred mora nechal.
 „Dajže, bože, takový dar,
 ej, žeby mohla na druhý kraj.
 Vedela bych spomínati,
 ej, jak je s milým vandrovaťi.“

74

[: Išla Kačenka na trávu, :]
 [: do vinohradu do sadu. :]
 Postretla svojho milého,
 pásol konička vraného.
 „Ej, milý, milý, čo robíš?“
 „Pasem konička, šak vidzíš.“
 „Povedz, Kačenka, prvý ráz,
 máš-li frajjera, či nemáš?“
 „Ej, nemám, nemám iného,
 len teba, milý, samého.“
 „Povedz, Kačenka, druhý ráz,
 máš-li frajjera, či nemáš?“
 „Ej, nemám, nemám iného,
 len teba, milý, samého.“
 „Povedz, Kačenka, po trecí,
 zakál ci hlávka nelecí.“
 „Ej, nemám, nemám iného,
 len teba, milý, samého.“
 Kej jej už hlávka lecela,
 ešče za milým volala:
 „Ej, nemám, nemám iného,
 len teba, milý, samého.“

75

„Chto to na mňa povedá,
 chto to na mňa svedčí,
 že som zabil jeleňa
 v chocholanskej seči?
 Nezabil som jeleňa,
 lež som zabil laňku,
 ach, mám sa já nasedet
 na trenčanském zámku!“

76

„Co ty, Pavle Víno,
 co robíš v temnici?“

„Zabiu sem Kačenku
v Trhových ščepnici.

A já sem ju zabiu,
sama si je vina,
sama si je vina,
že mja nelúbiua.“

Kady je rosička
z travičky strasená,
tady je Kačenka
do vody vlečená.

77

Hen tam hore na kopci,
hen tam hore na kopci,
ej, [: čosi sa tam bielá. :]

Či to tam snehy ležia,
ej, či holuby sedá?

Keby to boli snehy,
ej, by sa roztápali,

keby boli holuby,
ej, by sa rozlietali.

Lež je to tam postieľka,
ej, milého vystlaná,

na nej leží Janíček,
ej, dorúbaná hlava.

„Podaj mi, milá, šablu,
ej, šablu zrcadelnú,

nech sa ja do nej pozriem,
ej, skoro i ja umrem.“

A jak mu ju podala,
ej, nabok odskočila.

„Kto ti, milá, radu dal,
ej, veru ti dobrú dal.

Bol bych hlavenku zetal,
ej, pod javor zakopal.

Pod javor pod zelený,
ej, pod vysoké drevá.“

78

Na tej hore vysokej,
na tej skale širokej
[: studňa murovaná. :]

[: „Napi sa z nej, má milá, :]
[: ah si spravodlivá.“ :]

Prvý raz sa napila,
barvičku zmenila.

„Predsa si ty, má milá,
nenie spravodlivá.“

Druhý raz sa napila,
slzičky ronila.

„Predsa si ty, má milá,
nenie spravodlivá!“

Tretí raz sa napila,
dušičku pustila.

„Predsa si ty, má milá,
nenie spravodlivá.“

79

V hornom dolnom konci,
[: v richtarovom dvorci :]
[: leží richtárov syn :]
na ťažkej nemoci.

Mať sa ho spytuje:
„Syn môj, čože ti je?
Čí ťa hlávka bolí
a či bôčok biely?“

„Hlávka ma nebolí
ani bôčok biely.
Jaj, mamička moja,
tam je má frajerka.

Jaj, mamička moja,
chojteže ju konať.
Ak vám ju nedajú,
tak misím dokonať.“

„Pánboh daj dobrý deň,
prišla som vás konať.
Ale si nedajte,
zdraví ostávajú.“

A keď domov prišla,
syn sa jej spytuje.
„Jaj, synček môj dobrý,
že ti hu nedajú.“

„Jaj, mamička moja,
čo vám povedali?“
„Že hu radi majú,
že hu radi vidia.“

„Jaj, mamička moja,
keď vám hu nedali,
misím hu zanechať,
tak misím dokonať.“

Zvony zazvonili,
ľudia sa spyujú.
Richtárov syn zomreu
na ťažkej nemoci.

Ona kupy chytla,
na vodu bežala.
Kupy položila,
priam dušu pustila.

„Keď ste nám bránili,
mohli ste nám dávno.
Mohli ste nám nedať
nôcky tráviť darmo.

My sme sa chybili,
chybí sa celý svet,
akoby odpadou
z červenej ruže kvet.“

80

„Čo som ti urobila,
prečo sa na mňa hneváš?
Pred každým ma ohováraš,

že ma už tak zanáháš.

Môže sa to ľahšie stať,
že ja môžem ťa nahat',
ale tebe ľúto bude,
keď ja budem s iným stáť.“

Šla Marienka k sobášu,
bežal Janko ku oknu,
od bolesti, od žalosti
zavolať na svú matku:

„Jaj, mamička premilá,
podťeže sa podívať,
jak by mi nemalo ľúto byť,
keď ju vidím s iným stáť?“

Jaj, mamička premilá,
chodťeže po maliara,
dám si ju ja odmaľovať,
nech mi je pred očima.“

Maliar nemal kedy prísť,
mládenec musel umrieť,
pre jednu pannu falešnú
musel z toho sveta zísť.

Jak Marienka počula,
hneď na cmiťer bežala:
„Bohdaj som ťa, môj najmilší,
bola nikdy neznala.“

„Chod' ty do domu svojho
a cti manžela svojho,
ja tu budem spočívať
až do dňa súdneho.“

81

Keď som išiel cez ten hájik,
cez ten hájik zelený,
stretol som tam švárno dievča,
malo vienok zelený.

„Dobrý večer, moja milá,
prišiel som ťa navštíviť,
prišiel som si, moja milá,
zdravia, šťastia vyprosiť.“

„Akô zdravia, čo za šťastia,
keď si celý život môj,
až ma ty máš zanechať,
zanechá ťa pán bôh tvoj.“

„Už je milá, už je darmo,
bráni celá rodina,
že si ty panna chudobná,
podľa mňa není rovná.“

„Keď som ja panna chudobná,
tys' nie taký bohatý,
za tú našu vernú lásku
nech nám pán bôh zaplatí.“

A keď si aj čo pomyslím,
aj to sa mi môže stať,
keď s inou na sobáš pôjdeš,
tenkrát mi môžu cengat'.“

Už milý na sobáš ide,
muzikanti mu hrajú,
a tej jeho prvej milej
pri skonaní cengajú.

Keď už prišlo v prvom rôčku
o dvanástej hodine,
otvorili sa milému
na jeho izbe dvere.

„Počula som, môj najmilší,
že máš novú rodinu,
prišla som ti navštíviť,
tú tvoju mladú ženu.

Nie tak tvoju mladú ženu,
ako teba samého,
ja ťa budem navštevovať
do skonania tvojeho.“

Keď už prišlo v druhom rôčku,
milý leží v posteli,
žena sa ho opytuje:
„Mužu môj, čo ťa bolí?“

„Nebolí mňa žiadna rana
len láska potajomná,
čo sme sa my milovali,
rodičia nám bránili.“

82

Kedz Janko do vojny išel,
tak on svej milej povedzel:

„Kedz neprindzem za rok, za dva,
dopytuj sa, milá, na mňa.“

Kedz už Janko z vojny prišiel,
už on svej milej nenašiel.

„Keby vedzel tú cestičku,
kadze nesli mú Haničku?“

Tá cestička povedomá,
rozmajrínom vysadená.

Trikrát ten cinter obišiel,
leč on svej milej nenašiel.

„Kto to chodzí po mém hrobe,
nedá v mém hrobe pokoje?“

„Ja to, milá, ja to chodzím,
tú zelenú trávu brodzím.

Dze si, milá, ručník dala,
co si ode mňa prijala?“

„Ten ručník má pani máma,
rekni, aby ci ho dala.“

„Dze si, milá, prsten dala,
co si ode mňa prijala?“

„Ten prsten má pani máma,
rekni, aby ci ho dala.“

„Ostávaj tu, milá, zbohem,
odpočívaj tu s pokojem.“

„Dzekujem ci za to, milý,
za to tvoje navščivení,
že sa tak na mňa spytuješ
a mňa tak verne miluješ.“

83

[: Ked som išiel cez jeden les, :]
pleli tam tri panny oves.

„Pomáhaj pánbo, panenky,
nenie tún' mojej frajjérky?“

„Nenie, čo by tún' robila?
Ščera týden pohreb mala.“

„Ukážte mi tú cestičku,
kade vezli frajjérečku?“

Tá cestička veľmi známa,
rozmarínikom vysádzaná.

Dvakrát som cinter obešiel,
milej hrobek som nenašiel.

Trikrát som cinter obešiel,
milej hrobeček som našiel.

„Kdo to chodzí po mém hrobe,
prečo mi nedá pokoje?“

„Já to, milá, já to chodzím,
já studzenú rosu roním.

Dzes', Anička, dary dala,
kerés' ode mna přijala?“

„Dala som ich tvéj materi,
puscila jich po Dunaji.

Dzes', Janičko, ručníček dal,
kerýs' ode mna obdržal?“

„Já som ten ručníček zedral,
ked som si krev s ním pucoval.

Dzes' Anička, prsten dala,
kerýs' ode mna přijala?“

„Já som ten prsten stracila,
ked som na trávu chodzila.“

83 a

„Pani mámo, kde je vaša dcéra?
Prišiel som ju navštíviť.

Tri roky, čo som ju nevidel,
rád bych sa s ňou potešiť.“

„Moja dcéra na cinteri leží,
tam ona má postielku,

môžeš si nemysleť, môj milý Janičku,
že ti bude manželkou.“

„Pani mámo, ukážte mi cestu,
kde má Náninka leží.“

„Tri ruže červené, dajú ti znamenie,
kde je tvé potešenie!“

Išiel cestou celý uplakany,
slzy z očí vylieva,

že už svej Náninky, svej srdenenky,
že už viac neuhlieda.

„Ach, Náninko, mé milé srdenko,
prerekni mi slovenko.“

„Kebych mluviť mohla, aj bych hore vstala,
mám zemdleté telenko.“

84

Káčor na doline,
kačka v bukovine,

káčor kačku volá:
„Vrác se, duša moja.“

„Veru se nevrátím,
veneček nestratím.“

Ona se vrátila,
veneček stratila.

„Rybáre, rybáre,
na tichom Dunaji,

či ste nevideli
môj vienok zelený?“

„Videli, videli,
pod trníkom zostal.

Veru si si, šuhaj,
pekníe dievče dostal.“

84 a

Pod Muráňom v tej doline
čierny havran vodu pije.

Pije, pije v veľkom žiali,
že mu milá v cudzom kraji.

Kto ju videl, nech mi povie,
nech sa srdce teší vo mne.

Videl som ju, s čiernym očkom
žala trávku za potôčkom.

Keď našala, poviazala,
na šuhajku zavolala:

„Šuhaj, šuhaj, z druhej strany,
pod' mi dvíhať batoh trávy.“

„Nach ti dvíha otec, mati,
nechceli ťa za mňa dati.“

„Otec by dal, matka nedá,
že jej dcéra doma treba.“

Jednou rúčkou brehá dvíha,
druhou rúčkou prsteň sníma.

„Nesnímaj mi prsteň zlatý,
bo ma stojí tristo zlatý.“

„Hoc by ťa stál i štyristo,
už si moja a najisto.“

85

Dobšiná, Dobšiná,
pekne vystavená,
tie dobšinské dievky
išli si trávku žať.

Ilena nežala,
 breňã neviazala,
 leč pod jedným kričkom
 paholã zrodila.

Tã dobšinskã voda
 tak sa rozihrala,
 že pekné paholã
 na breh vyhodila.

Pásli tam voliari,
 pásli oni stãdo,
 najšli tam paholã
 na breh vyhodenô.

Oni nemeškali,
 richtãrom znať dali,
 a richtár nemeškal,
 devečky povolal.

„Devečky, devečky,
 ktorã tomu vina?“
 „Nie my, nie, pãn richtár,
 leč vaša Ilena.“

Hej, poslau on, poslau
 mladšieho pougãra.
 „Ilena, Ilena,
 pãn otec vás volã. —

Pãn otec vás volã
 na dve na tri slovã.“
 Pãn otec nemeškau,
 ku Ilene bežal:

„Ilena, Ilena,
 moja dcãra drahã,
 lebo pod meč kl'akaj,
 lebo v svet utekaj.“

„Svetom ja nepôjdem,
 pod meč kl'akat' budem,
 radšej život ta dãm,
 jak svetom zutekãm.

Lúčka moja, lúčka,
 nebudeš zelenã,
 keď sa mi vyleje
 moja krv červenã.“

86

Jeli, jeli tré pãnové,
 tré vojanští husarové.

Jeli cestú, aj necestú,
 až dojeli k temu mostu.

Pod tým mostem pacholãtko
 a to byuo nemluvnãtko.

Jeden praví: „Vezmime ho!“
 a ten druhý: „Nechajme ho!“

A ten trecí, ten byu z boha,
 vzau pachola do hintova.

Ke(d) do mesta dojížd'ali,
 na richtãra sa pýtali.

„Daj, richtãru, vyzvonici,

nech sa temu najde maci!“

Ked ponajprv vyzvonili,
hned sa ženy pozbíhali.

Ked po druhe vyzvonili,
hned sa gdovy pozbíhali.

Ked po trecí vyzvonili,
hned sa panny pozbíhali.

Ešče tady jednej není:
richtárovej Kateríny.

„Tu máš, Kačko, pacholátko,
to malučkú nemluvnátko!“

87

[: Páslo dievča pávy :]
[: v tom zelenom háji. :]

Dievča poblúdilo,
pávy potratilo.

Sadlo si pod duba,
videlo tam orla.

„Orlíčku, orlíčku,
nevidels' pávičku?“

„Nevidel, nevidel,
ale som jich počul,

tam dol na doline,
v drobnom rozmaríne,

drobný zožierajú,
veľký nechávajú

pre také dievčence,
čo sa vydávajú.“

88

Pod hájičkom pod zeleným,
[: ej, orie dievča s volkom jedným. :]

Ešte brázdu nezorala,
ej, mati na ňu zavolała:

„Ančúš, Ančúš, poďže domu,
ej, vydávam ťa, neviem komu.

Vydávam ťa Janíkovi,
ej, najväčšiemu zbojníkovi.

V noci príde, v noci tajde,
ej, nič dobrého nedonesie.

Len košielku vyparenú,
ej, a šabličku skrvavenú.“

Bielu plachtu potrhala,
ej, kým šabličku utierala.

Už v Liptove vyzváňajú,
ej, už Janíka opatrujú.

Už v Liptove odzvonili,
ej, už Janíka ulapili.

Už ho vedú cez Košice,
ej, plačú za ním tri dievčice.

Jedna plače, druhá kvíli,

ej, tretia sa mu lapá šiji.
 „Janík, Janík, srdce moje,
 ej, čo tu vidíš všetko tvoje.“
 „Vidím, vidím zoreničku,
 ej, prenešťastnú šibeničku.
 Kebych ja bol o tom vedel,
 ej, že ja na nej visieť budem,
 bol bych ju dal vymaľovať,
 ej, striebrom, zlatom povykľadať.
 Po spodku len toliarami,
 ej, a po vrchu dukátami.
 Naprosredku mramor, skalú,
 ej, kde položíš moju hlavu.“

89

[: Pod hájičkom pod zeleným, :]
 [: ore dievča volkom bielym. :]

Ore, ore, preoráva,
 mamka na ňu poveláva.
 „Pojže, céra, pojže domu,
 dala som ca, neviem komu.
 Dala som ca Janíčkovi,
 borovému zbojníkovi.“
 Janíček je taký zbojník,
 vie po hore každý chodník.
 Každý chodník, každá cestu,
 kaje choja páni k mestu.
 „Janko, Janko, zle gazduješ,
 nikdy doma nenocuješ.
 Večer vyjdeš, v noci príješ,
 (v)ždy krvavé šaty neseš.
 A ja ci ich práci mosím,
 rozvinúc ich nikdy nesmiem.
 Jedenkrát som rozvinula,
 horce som si zaplakala.
 Našla som tam rukavičku,
 v rukavice bielu rúčku.
 V rukavice plno zlata,
 to je rúčka mého brata.
 Čo si, Janko, čos' urobil,
 kej si mého brata zabel?“
 „V noci bolo, nevidzel som,
 vietor fučal, neslyšal som.
 Jaká by si žena bola,
 kebych muža vyzradzela?“
 „Taká by som sestra bola,
 kebych brata zatajela.“

90

„Búvaj, búvaj, synáček môj,
 [: nebud' taký jak otec tvoj. :]
 Tvoj otec je veľký zbojník,

vie po hore každý chodník.

V noci ide, vo dne príde,
nikdy mi nič nedonesie.

Len šablíčku skrvavenú
a košielku vyznojenú.“

„Mariš, Mariš, biela Mariš!
ako si si to spievala,
keď si syna ukladala?“

„A ja som si nespievala,
len som varovkyňu kliala,
že plienocky neoprala.“

„Mariš, Mariš, biela Mariš!
obliekaj si biele šaty,
pôjdeme sa prechádzati.“

„Tri rôčky sme vedno boli,
na špacír sme nechodili.

Ešte môžeme tri rôčky byť,
a na špacírky nechodiť.“

„Mariš, Mariš, biela Mariš,
pobozkaj si svojho syna.“

V jedno líčko ho bozkala,
a v druhé ho ukúsala.

„To ti, syn môj, na pamiatku,
keď ti stínal otec matku.“

91

Čo sa stalo vnove
v tom Bendove dvore:
Zabil Janík manželku
pre druhú frajerku.

V tom Bendove dvore
smutne hudci hrajú,
už toho Janička
do pút okúvajú.

V tom Bendove dvore
všetko smutne chodí,
už Janík v Plešivci
zatvorený sedí.

„Dobre tebe, Janík,
v tom Plešivskom zámku,
druhí sejú, orú,
a ty sedíš v chládku.“

„Ej, horká, prehorká
je mi to dobrota,
veď už dnes tretí deň,
čo mi šli pre kata.

Budú ma stínati,
budú ma vešať,
moje drobné deti
budú nariekati.“

92

Stala sa v Tisovci,
stala sa novina,
Zuza Lukášove

muža si zabila.

Keď ho zabíjala,
slniečko svietilo,
a keď ho zabila,
hneď sa zarmútilo.

„Preč' si ho, Zuzanka,
preč' si ho zabila?
Či pre tie peniaze,
čis' ho neľúbila?“

„Nie pre tie peniaze,
len pre tú ednú vec,
že som ja nemohla
na jeho tvár hľadeť.“

Dobre je Paľovi
v tisoovskom cimiteri,
a Zuze je
beda v sobotskom žalári.

Už Palíčka nesú
tisoovskí mládenci,
a Zuzičku vedie
kat ku šibenici.

93

Slniečko sa níži,
k večeru sa blíži,
muzikanti hrajú,
hosci sa schádzajú.

„Páni muzikanti,
zahrajce vesele,
už vás nebu(d)ece
na moje veselie.

Ty, družba najmladší,
ze šetkých najväčší,
pre boha ca prosím,
neukladaj ma s ním.“

Kej bulo spolnoci
o jednej hodzine:
„Obrác sa, duša má,
pravým líčkom ke mne.“

„Ja sa neobrácim,
mňa hlavička bolí,
není si ty manžel,
nenis' po mej voli.“

Kej bulo spolnoci
o druhej hodzine:
„Obrác sa, duša má,
už som sa ja k tebe.“

„Ja sa neobrácim,
mňa hlavička bolí,
není si ty manžel,
nenis' po mej voli.“

Kej bulo spolnoci
trecia hodzinečka,
vrazil jej ostrý nôž,
zrovna do srdečka.

Ten družba najmladší,
ze šetkých najväčší,
do komory kročel,
nohy (v) krvi zmočel.

„Páni naši, páni,
už (j)e zlá novina,
už mladá nevesta
je celá studená!“

Družičky sa radzia,
čo jej majú daci,
či vienek zelený,
či čepec bielený?

„Nedáme jej čepec,
lež je dáme venec,
ona je panenka,
a ja som mládenec.“

94

[: V šírem poli rakyta, :]
ej, striebrom, zlatom prekvitá.

Pod rakytú stolička,
ej, na stoličke Anička.

Na stoličke Anička,
ej, čaká z hory Janička.

Už Janičko z hory jde,
ej, nese špalek na hlave.

Trikrát se s ním zatočel,
ej, hneď mu špalek odskočel.

Padol milej do bočka,
ej, nedaleko srdečka.

Milá na to nedbala,
ej, len si rany viazala.

Len si rany viazala,
ej, k sobášu sa chystala.

Choj, Janičko, k sobášu,
ej, pred oltár k tomu sväzku.

Od sobášu sa brali,
ej, obidva hned plakali.

Hned si káže ložu stlac,
ej, že ona už pojdze spac.

A kej se uložila,
ej, dušu hnedz vypuscila.

Tam se ľudzie stavali,
ej, čo jej dajú do jamy.

Či jej dajú čepeček,
ej, alebo len veneček.

95

„Žeň sa, šuhaj, žeň sa,
ej, žeň sa, šuhaj, žeň sa,
tebe ženka treba,
ej, tebe ženka treba.

Mamka mu nedala,
ej, sestra mu kázala.

„Pojdzeme, bratku moj,
ej, pojdzeme my spolu,
pojdzeme my hľadac,
ej, tvoju mladú ženu.“

A kedz oni išli,
ej, cez zelené lúky,
spadel Janko s koňa,
ej, polámal si ruky.

A kedz oni išli,
ej, cez zelené hory,
spadel Janko s koňa,
ej, polámal si nohy.

A kedz oni išli,
ej, cez zelený vršek,
spadel Janko s koňa,
ej, polámal sa šetek.

A kedz oni prišli,
ej, pred milej biely dom,
ona sa spýtala;
„Ej, dze je sobášnik moj?“

„Dze by bol? Doma je,
ej, chystá si na stole!“

„Šak sa to nepatrí,
ej, mladoženíchovi,
ale sa to patrí,
ej, otcovi, materi.“

Kedz ich uložili,
ej, tak jej prikázali,
ab’ sa ho netknula,
ej, do pol pravej noci.

Ona nestrvala,
ej, len sa ho týkala,
na jeho bielu tvár,
ej, ruky založila.

„Ľudia milí, ľudia,
ej, čo sce urobili,
kedz ste živú pannu,
ej, s mrtvým uložili.“

Kuchárky sa radzia,
ej, čo jej majú daci,
či čapček bielený,
ej, či venček zelený?

„Neni som ja hodna,
ej, čapca bieleného,
ale som ja hodna,
ej, vienka zeleného.“

96

Ej, umrela mi žena, už som vdovec,
dal som ju pochovať do Bátoviec.

Ej, ten bátovský kostol pod horama,
tam je moja žena pochovaná.

Ej, leží ona, leží v čiernej zemi,
zelený rozmarín v ruce drží.

Ej, kopali jej jamu tri mládenci,
nemohli vykopať do polnoci.

Ej, ver' už vykopali do pol pása,
tam leží má žena, aj jej krása.

Ej, mala dvesto rokov bez päťdesiat,
škoda mojej žene v zemi ležať.

Ej, otvorím jej bránu v cintoríne,
azda moja žena domov príde.

„Ej, nebojže sa, neboj, neprídem ti,
lebo ty máš veľa drobných detí.“

97

Sedí straka na kope,
trepe chvostom konope,
natrepala tri kytý,
priam ich ta šla prepiti.

Tak sa ona napila,
že komára zabila.
Komár leží na dvore,
muška plače v komore.

„Neplač, muška, nič ti je,
veď ti komár ožije.“

„Horkô jemu ožiti,
keď je na smrť zabitý.“

Sadlo z neho vybrali,
za sto zlatých predali,
a koštičku za meru,
to je pravda, hej, veru!

98

Preneščasné boli
hody sokolovské,
keď sa potopili
dievčence drahovské.

Sokolovské zvony
naším sezváňajú,
drahovské dievčence
do čúna sedajú.

Sokolovské zvony
naším sezvonili,
drahovské dievčence
z čúna vypadali.

A keď už padali,
mynáré dívali,
ony, nebožiatka,
briežka sa chytali.

„Mynáré, mynáré,
čo za srdcá máte,
keď vy tým dievčencom
ruky nepodáte?

Katušce pátričky
a Marišce knížku,

azda by sa ony
priblížili k briežku.“

Katuščíne ruky,
briežka sa chytajú,
Mariščíne vlasy
po vode splývajú.

Plachetka bielená
na breh vyhodená,
a stará mamička
nad ňú zalomená!

„Vy, stará mamička,
otvárajte lesu,
už vám ty dievčence
utopené nesú.“

Drahovskí mládenci
ve dva rady stáli
a keď im spievali,
suzy im padali.

98 a

V Borovci na konci,
tam sa voda točí.
Evička Domakiech
smele do nej skočí.

Keď do nej skočila,
ručenkú kývala,
Evička Domakiech
na boha volala.

Borovskí mládenci
tej noci nespali,
Evičku Domakiech
v vodenke hledali.

Vy stará Domáčka,
otvárajte lesu,
už vašu Evičku
v bílej plachte nesú.

Borovskí mládenci,
berte si ručníčky,
pójdete sprovádzať
Evičku z vodičky.

Borovské dievčence
vážte si venčeky,
pójdete sprovádzať
Evičku z vodenky.

Borovskí mládenci
ve dva rady stáli,
tak hu naríkali,
jak by hudci hráli.

99

[: Brodí Janík kone :]
[: v tej dunajskej vode. :]

A keď ich vybrodil,
sám sa do nej hodil.

Milá nemeškala,
k šifárom bežala.

„Šifári, šifári,
pristavte ty šify!
Už je utopený
moje potešení!“
Prvý raz zatiahli,
rybôčku vytiahli.
Druhý raz zatiahli,
klobúčik vytiahli.
Tretí raz zatiahli,
Janíka vytiahli.
„Toto je tá ryba,
mojmu srdcu ľúba!“
Milá nemeškala,
k zvonárom bežala.
„Zvonári, zvonári,
zvoňte na vše strany!
Už je utopený
moje potešení!“
Milá nemeškala,
k hrobárom bežala.
„Hrobári, hrobári,
kopte takú jamu,
čo dva do nej ľahnú!“
Milá nemeškala,
k tišliarom bežala.
„Tišliari, tišliari,
robte takú truhlu,
čo dva do nej ľahnú!“
Milá nemeškala,
hneď domov bežala.
Od veľkého žiaľu
priam umret' musela.

100

Myjava, Myjava,
čo si tak boľavá,
[: keď do teba teče :]
vodenka krvavá.
Neteče, neteče,
ešte len počína,
utopil sa Janko
s čiernyma očima.
A keď sa už topil,
kamarátov volal:
„Kamaráti moji,
už som sa vám schoval!
Už som sa vám schoval
pod tichú vodenku:
Podajte mi, milá,
tú svoju ručenku.“
A keď mu podala,
horce zaplakala:
„Jako si sa kúpál,
keď ťa voda vzala?“

„Ja som sa nekúpал,
jach len kone brodil,
tuším ma sám pán bôh
do tej vody hodil.

Hodil ma on hodil,
do tej hľbočiny,
že som si nevšímal
chudobnej dievčiny.“

101

Na Považskej doline
veľká hubočina,
utopil sa Adaško
s čiernyma očima.

„Čo si mi, Adaško,
čo si mi zanechal,
keď sas' tak nanáhle
ze sveta odebral?“

„Ja som ti zanechal
zelený stromček
a pod tým stromčekom
červený hrebíček.“

„Čo ma je, duša má,
po tvojem hrebíčku,
keď mé potešenie
pluje pod vodičkú.“

102

Co sa stalo nové
v richtárovom dvore:
privalila hlinka Janka
od infanterie.

Kej ho privalila,
na boha zavolał:
„O, bože môj, prebože môj,
už som dobojuval.

Odpíšte, odkážce,
k mému regimentu,
nech ma vytrú aj vypíšu,
nepatrím do frontu.

Odpíšte, odkážce
tej mojej maceri,
nech ma ona už nečaká
k tej svojej večeri.“

Ale jeho milá
žalostne plakala,
že ho ona sedzom rokov
verne milovala.

„Neplač, milá, neplač,
nerob si z toho žiaľ,
kej z Dunaja voda vyschne,
potom ja príjem k vám.“

„Nebuje to, milý,
nebuje to nikdy,
bystrá voda ven z Dunaja
nevysychá nikdy.“

103

Čo sa stalo nové
v tom zemanskom dvore?
Ej, zabili Janička
farárove kone.

A keď ho zabili,
po ňom posláпали,
ej, košelenku tenkú
na ňom dotrhali.

Košelenka tenká,
šitá dole krajom,
ej, šila hu má milá
pod zeleným hájom.

Keď hu vyšívala,
pekne si spievala,
ej, keď mu hu dávala,
žalostne plakala.

„Načo ti, Janičko,
tá košelka bude,
ej, ty pojdeš do vojny,
kdo hu nosiť bude?“

„Keď ma dorúbajú,
bude mi na rany,
ej, a keď ma zabijú,
bude mi do jamy.“

104

Došli ma noviny
z kláštornej doliny,
že môjho milého
kláty privalili.

Keby ja vedela,
že ho privalili,
hneď by moje šaty
na čierne barvili.

Na čierne barvili,
žeby boli čierne,
že sa rozlučujú
dve srdiečka verné.

V noci som nespala,
lieky som zháňala,
horký jeho lieky,
keď ho už obliekli.

105

Sedzela Mariška na medzi,
myslivec sa za nú prechodzí,
strelil na lišku,
zabil Marišku,
tam leží Mariška na vršku.

Ona má hlavičku zranenú,
červeným ručníčkom zväzanú,
má oči čierne,
líčka červené,
zaplače srdenko kamenné.

Vyrástli z Marišky tri ruže,
žáden ich odtrhnúc nemôže,

jenna červená,
druhá zelená,
tá trecá na bielo prekvitá.

106

Vyletela holubenka
šuhajovi do okénka,
vletela mu do maštale,
medzi jeho kone vrané.
Koníčky sa naľakali
holubunku zašlapali.
Nebola to holubenka,
lež to bola frajerenka.

107

Čo sa stalo nové
v susedeje dvore?
[: Strelila Mariška :]
do svojho srdiečka.
A keď si strelila,
na boha volala:
„Bože môj, otče môj,
čo som urobila?“
Suseda počula
na boha volati,
išla pod okienko
na kamienok stati.
„Čo si si, Mariška,
čo si urobila,
keď od teba tečie
tá krú jaká divná?“
„Ja som si strelila
do môjho srdiečka,
do môjho srdiečka
pre môjho tatíčka.
Mojej mladšej sestre
vydaju nebránte,
lebo veru aj tá
do nešťastia prinde.“

108

Čo sa stalo nové
v susedovém dvore,
skočela Zuzanka,
skočela do studne.
„Prečo si, Zuzanka,
do studne skočela,
a snáď že si neni
panenka poctivá?“
„Aj, veru poctivá,
jaká že bych bola,
fajjéri nemala,
od kohož by bola?“
Susedoviech Janko
už ze dverí kričí:
„Spustite jej vedro,
ona sa ho chycí.“

Nechycí, nechycí,
už jej zvony zvonja,
už jej u stolára
novú truhlu robia.

Truhlu javorovú,
vršek orechový,
aby bolo lúto
tomu frajjérovi.

109

Hej, v šírom poli je jedlička,
hej, dorúbali šuhajíčka
peknyho, švárnyho,
dala by ja mé srdiečko za neho.

Hej, kto neverí, nech tam beží,
hej, ešte šabl'a pri ňom leží,
šablička krvavá,
umýva hu jeho milá slzamá.

„Hej, pokropte mi hlávku s vodou,
hej, pokropte mi očká s vínom,
ešte raz, prosím vás,
dajte sa mi za to diovča rúbat' zas.“

„Hej, načo by si sa rúbat' mau,
radšej to diovča zahanaj!“
„Nenahám, nenahám,
lebo ja to švarno diovča v srdcu mám.“

110

Pod kostolom na tom vřšku
rúbajú sa pre Marišku.
Pre kerú?
Za kerú?
Kerá mala šnerovačku
červenú.

„A ja by sa ver' nerúbau,
radšej by ju tak zahanau.“
„A ja ju
nenahám,
lebo ju ja odmalička
dobře znám.“

Kto neverí, nech tam beží,
ešte šabl'a pri ňom leží,
šablička
krvavá,
umývajú moja milá
slzama.

Ešte tomu neverila,
líčko k nemu priložila:
„Milý môj,
milý môj!
Dve srdiečka, štyri očká,
bože môj!“

Dokiaľkoľvek živá budem,
čierne šaty nosiť budem.
Akovie?
Smutkovie,
pre tie naše dve srdiečka
cukrovie.“

111

Oliva, oliva,
listeček zelený,
povez mi, oliva,
kde je môj milý?

Chodí po chodníčku,
v zelenom hájičku,
utírá si slzy
svú bílú ručičku.

„Povez mi, slavičku,
však lítáš v hájičku,
čis' ho ty nevidel
chodit po hájičku?“

„Chodí on tam, chodí,
šabličku si brúsí,
pre svú frajerečku
rúbatí sa musí.“

„Rúbajte sa, jagri,
a mna nelitujte,
ani kvapky krve
ve mne nenechajte.

Rúbajte ješče víc,
já na to nedbám nic,
pre moju najmilšú
podstúpím ran tisíc.

Omdlévám, omdlevám,
milá o tom neví,
pošlite mi pre nu,
snad se mi zahojí.“

Milá to zvedela,
hnedky pospíchala,
nad svým úprimným
horce zaplakala:

Kde slzička padla,
hned krev zastavila,
kde hubička padla,
ranu zahojila.

112

V tom Uhrovskom poli
chlapci pasú voly,
a keď ich napásli,
do bitky sa jali.

A keď ich napásli,
do bitky sa jali,
chudobnej matere
synáčka zabili.

„Otvárajte, mamka,
otvárajte dvere,
už sa z vášho syna
nevinná krev leje.

Otvárajte, mamka,
otvárajte lesu,
už vášho synáčka
zabitého nesú.“

113

Bili sa hájníci,
zabili bojťara,
[: tam (h)o oni juhodzili
dole do Dunaja. :]

Prišiel k nemu otec:
„Stan, Janičko, hore,
šaty nove, šnorované
sú na tebe hnilé.“

Prišla k nemu maci:
„Stan, Janičko, hore,
čizmy nové korduované
sú na tebe hnilé.“

Prišla k nemu sestra:
„Stan, Janičko, hore,
košelenka vyšívaná
je na tebe hnilá.“

Prišiel k nemu aj brat:
„Stan, Janičko, hore,
širák nový, kosierkový
je na tebe hnilý.“

Prišla k nemu milá,
jag (h)o uvidzela,
zalomila bielé ruce,
padla do Dunaja.

114

[: Ej, topol', topol', :]
[: zelený topol' :]

Kedz ma ty nesceš,
dajže mi pokoj.

Kedz ma ty nesceš,
budžeš banovac,

prídu ma inší
chlapci namlúvac.

Ej, prídu, prídu
tí Vysočané.

Tí Vysočané
v čiernych halenách

zabili Janka
v zelených horách.

Keď ho zabili,
zamordovali,

ma jeho hrobe
kríž postavili.

Ej, krížu, krížu
ukrižovaný,

tu leží Janko
zamordovaný.

115

Pásol Janko dva volky,
hej, pásol Janko dva volky
[: na zelenej otavki. :]

Prišli k nemu hájníci,
hej, prišli k nemu hájníci,
tí mošovskí zbojníci.

„Daj nám, Janko, halenku,
hej, daj nám, Janko, halenku,
spásol si nám otavku.“

„Ja si halenku nedám,
hej, ja si halenku nedám,
ja sa s vami pojednám.“

Tak sa oni jednali,
hej, tak sa oni jednali,
až Janíka zabili.

Tam on leží na vršku,
hej, tam on leží na vršku,
v peknom bielom lajbličku.

Ktože ho tam narieka,
hej, ktože ho tam narieka?
Otec, mati, frajerka.

Otec, mati žalostne,
hej, otec, mati žalostne,
a frajerka falošne.

116

[: Keď som išieľ cez ten háj, :]
[: cez ten háj zelený, :]

stupiu som tam na kameň,
na kameň studený.

A tam pod tým kameňom
tri krvavé peny.

A pod tými penami
šuhaj porúbaný.

„Ej, deže ťa rúbali,
ej, deže ťa sekali?“
„Na zelenej lúce!“

„Ej, môžu si sa brániť,
máš valašku v ruce!“

„Ej, veď som sa dosť brániu
s dvoma ručičkami,
až mi krvička tiekla
dolu rukávkami.“

117

Hej, sponiže Budína
prišla smutná novina:

Keď šuhajka ženili,
že ho vtedy zabili.

Ktože ho tam narieka?
Nik, krem jeho milienka.

Nemá viacej rodiny,
bo bol z cudzej krajiny.

Do Budína behala,
tam lekárov hľadala,

sľubovala dukáty,
že im ona zaplatí.

Kým lekári dobehli,
bez duše ho našli.

118

V dlhopolskej rubanine
leží Janko, zrúbaný je.

Kto ho rúbal, nech ho hojí,
nech ho vezie k felčiarovi.

Kto ho rúbal? Jeho bratia,
horší boli ako kátia.

119

Okolo Trnavy
chodníček krvavý,
kto ho dokrvavil?
Janko dorúbaný.

Tak ho dorúbali
ako v hore do pňa,
až mu od tej krve
košienka zmokla.

Košielka bielená,
šila ju Iliena,
šila da ju v noci
pri zelenej svieci.

Keď ju došivala,
žalostne spievala,
keď na mňa dávala,
žalostne plakala.

120

U susedov za dverami
stojí postel [: s perinami. :]

Na posteli Janko leží,
Anička mu hlávku drží.

„Nedrž, milá, ťažko ti je,
ešte ťažšie, ako je mne.“

Daj, Anička, šatku tvoju,
uvážem si hlávku moju.“

Ništ Anička nemeškala,
vyšívaný ručník dala.

„Daj, Anička, šatku inšiu,
abys' mala škodu menšiu.“

„Ručník bude, ty nebudeš,
tu mi, Janičko, zahynieš, oj, zahynieš.“

„Keď ja umrem, bude inší,
tvojmu srdcu najmilejší.“

121

Co sa stauo vnovje
pod cáhnofskú fárú,
Joženku Turečku
porubali v huavu.

Už Joženku vezú
do ranšpurských zánkú,
ešče sa ohlíadá do
Valových gankú.

„Co sa tam, Jóženko,
co sa tam ohľadáš,
šak ty tam, Jóženko,
tvej mamičky nemáš?“

„Bár nemám mamičky,
šak mám frajírku,
ona mi opere
z krvi košelenku.“

122

[: Zabili Janička na holi, na holi, :]
[: bola by to pravda, :]
bola by to pravda,
lebo ni, lebo ni?

Akže by to pravda nebola, nebola,
keď som sama na to,
keď som sama na to
hľadela, hľadela.

Zabili Janička niže Vrbového,
ktože ho narieka,
ktože ho narieka?
Frajerečky jeho.

Jedna ho plakala, druhá zvonit' dala,
tretia mu z kameňa,
tretia mu z kameňa
hrob vykopať dala.

„Keď ma pochováte, položte ma v hájku,
budú ku mne chodiť,
budú ku mne chodiť
dievky na fíjalku.

Dievky na fíjalku, nevesty na trávku,
budú ony vedieť,
budú ony vedieť,
v akom som ja kraju.“

123

V mikulášskej kompanii
leží milý porúbaný,
leží, leží zabitý,
rozmarínom prikrytý.

Zvoňte zvony po vše strany,
umrelo mi potešenie,
odpadnul mi z ruže kvet,
bude plakať celý svet.

Pokiaľkoľvek živa budem,
čierne šaty nosiť budem,
čiernu pantlu na rukú,
pre tú ľubosť veľikú.

124

[: Na zelenej pažiti
leží Janík zabitý. :]
Kto ho zabil, ten ho zabil,
my nevieme,
ale si ho my panenky
pochováme.

Kdeže ho pochováme?
kdeže ho uložíme?

Uložme ho do hájička
zeleného,
tam mu môžeme zaspievati
pieseň jeho.

Hrob pri hrobe kopali,
milú s milým schovali.
Ešte boli jaré žitko
nepožali,
už tí naši v chladnej zemi
rok ležali.

125

[: Plače dievča :) na doline,
[: ej, zobrali ho na zeline. :]

Keby vedel, čo mu vzali?
Ej, pekný ručník vyšívaný.

Keby vedel, ktorý hájnik?
Ej, Gašparovie pán úradník.

Keby vedel, či bez viny?
Ej, podpálil by dve dediny.

Jeden Prosiek, druhú Belú,
ej, a to všetko pre mú milú.

Prosiek horí, Belá nechce,
ej, lapili ma pri neveste.

Keby vedel, kto ma zradil,
ej, doraz by ho dneska zabil.

126

Zoťali brezu, [: už ju vezú, :]
už na ňu chlapci [: nepolezú. :]

Už sa tá breza vyvalila,
čo veľa ľudí ochladila.

Ej, ochladila, kým hor' stála,
kým ju sekera nezot'ala.

Už sa tá breza nezelená,
už je i stade odvezená.

Plakali chlapci i dievčatá,
že je tá breza už zoťatá.

127

„Výndiže, služebník,
výndiže von,
kto to klope a nevolá.

Ak prišiou žebráček,
almužnu mu dám,
ak prišiou host',
vyndem vonka sám.“

„Nie je to žebráček,
ani hosti,
smrti preukrutná
za dvermi stojí.

Smrti preukrutná
nemá nosa,
len zuby veľikie,
v ruki kosa.“

„Zapriahnite kone
mi, kočiši,
ideme utekať
spolu šeci.“

„Bláznivý človeče,
rozpomeň sa,
kde budeš utekať,
dohoním ťa.

Ty pôjdeš na koni
a ja peši,
ešte mi neújdeš
spod nebesí.

Ty pôjdeš na koni
na celý rok,
a ja ťa dohoním
na jeden krok.

Kde pôjdeš, kde újdeš,
kde sa podieš?
Už ty môjho meču
viac neújdeš.“